

MOTIE

Onderwerp: Grip op de asielinstroom

De Algemene Ledenvergadering van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, in vergadering bijeen op 30 september 2026,

constaterende dat:

- Over de eerste 36 weken de instroom van asielzoekers in 2026 weer 8,8% hoger lag dan de eerste 36 weken van 2025. (bron rijksoverheid.nl 27.100 vs 29.330);
- Als gevolg van de Spreidingswet gemeenten verplicht gaan worden om ook deze hogere aantallen te huisvesten;
- Het Rijk verantwoordelijk is voor het nationale asiel- en migratiebeleid, waaronder de toelatingsprocedure, grensbewaking, terugkeerbeleid, nareisbeleid en de inrichting en capaciteit van de asielketen;
- De huidige systematiek ertoe kan leiden dat gemeenten lokaal steeds opnieuw extra opvangcapaciteit moeten organiseren, terwijl zij geen invloed hebben op de omvang van de instroom;
- De omvang van de benodigde opvangcapaciteit rechtstreeks samenhangt met de omvang van de asielinstroom;
- Gemeenten hierbij niet alleen geconfronteerd worden met de eis opvangcapaciteit te realiseren, maar ook steeds langer geconfronteerd worden met de maatschappelijke, ruimtelijke, financiële en ambtelijke gevolgen van de hoge instroom;

overwegende dat:

- Het niet bestuurlijk houdbaar is wanneer de verantwoordelijkheid voor de consequenties van nationale keuzes over asiel en migratie in toenemende mate bij gemeenten terechtkomt;
- In verschillende gemeenten raadsleden, burgemeesters, wethouders, hulpverleners en ambtenaren al in bedreigende situaties terecht zijn gekomen als gevolg van het realiseren van huisvesting voor deze toegenomen stroom van asielzoekers;
- Gemeenten uitvoering geven aan de wettelijke verplichting, maar dat deze verantwoordelijkheid begrensd wordt door beschikbare ruimte, woningvoorraad, ambtelijke capaciteit, zorg, onderwijs, veiligheid en het maatschappelijk draagvlak;
- Elke vraag naar opvangcapaciteit voor asielzoekers ook strijdt voor voorrang met de opvang van bijvoorbeeld Oekrainers, MOBW-ers, spoedzoekers, statushouders en ook met reguliere woningzoekenden;
- Iedere extra opvangopgave beslag legt op schaarse gemeentelijke capaciteit die ook noodzakelijk is voor andere publieke opgaven, zoals woningbouw, jeugdzorg, onderwijs, veiligheid en bestaanszekerheid;
- het Rijk daarom niet uitsluitend moet sturen op het verdelen van opvangcapaciteit, maar primair moet sturen op het beheersbaar maken van de instroom;
- Een effectieve aanpak van de asielketen alleen mogelijk is wanneer Rijk, haar eigen verantwoordelijkheid daadwerkelijk neemt;

draagt het VNG-bestuur op om:

1. Het Rijk met klem op te roepen om op korte termijn aantoonbaar en structureel werk te maken van het beperken van de asielinstroom;
2. Op basis daarvan te werken aan een lager en meerjarig maximum voor de gevraagde opvangcapaciteit bij gemeenten;
3. Nadrukkelijk te bepleiten dat de gemeentelijke opvangverplichting vanuit de Spreidingswet niet los kan worden gezien van de vele opvangvraagstukken waar gemeenten ook invulling aan moeten geven en de haalbaarheid van het geheel in ogenschouw te nemen;
4. Hierover op korte termijn concrete bestuurlijke afspraken te maken met het kabinet;
5. De leden van de VNG over de voortgang van deze afspraken actief te informeren.

en gaat over tot de orde van de dag.

Namens het college van de gemeente Stichtse Vecht,

drs. A.J.H.T.H. Reinders
burgemeester

F.W.H. van Liempdt
wethouder

Samenvatting en preadvies motie:

Motie: Grip op de asielinstroom

Indienende gemeente(n): Stichtse Vecht

Ondersteunende gemeenten: -

Status motie: Definitief en ondertekend

Strekking van de motie:

De motie draagt de VNG op om het rijk op te roepen om in te zetten op het beperken van de asielinstroom en op basis daarvan te werken aan een lager en meerjarig maximum voor de gevraagde opvangcapaciteit bij gemeenten. Daarbij wordt benadrukt dat de gemeentelijke taak onder de Spreidingswet niet los kan worden gezien van de vele opvangvraagstukken waar gemeenten ook invulling aan moeten geven. De VNG wordt opgedragen om hierover op korte termijn afspraken te maken met het kabinet en de leden van de VNG actief te informeren over de voortgang hierop.

Preadvies VNG-bestuur: ontraden

Toelichting bij het preadvies

De motie richt zich sterk op het beperken van de asielinstroom. Tot op heden heeft de VNG altijd bewust de keuze gemaakt om zich niet expliciet uit te laten over de hoogte van de asielinstroom. Gemeenten en de VNG beschikken niet over instrumenten om hierop te sturen. Bovendien verschillen gemeenten van opvatting over de gewenste omvang van de instroom en mogelijke maatregelen. Grip op de asielinstroom is primair een verantwoordelijkheid van het rijk. Het VNG-bestuur vindt het daarom niet passend hierover namens alle gemeenten een zelfstandig standpunt in te nemen.

Het VNG-bestuur herkent het onderliggende signaal dat het beroep op gemeenten voor opvang veel vergt. Dat is de aanleiding voor de resolutie 'Rust in de keten, ruimte voor uitvoering' (agendapunt 8 op de ALV). Een goed functionerende asielketen is de basis voor een uitvoerbare gemeentelijke opgave. Daarbij moeten niet alleen de asielinstroom maar ook de doorlooptijden bij de IND en rechtspraak, uitstroom naar huisvesting en terugkeer in samenhang worden aangepakt. De VNG onderschrijft daarnaast de bredere lijn van de Staatscommissie Demografische Ontwikkelingen 2050, die adviseert te sturen op gematigde bevolkingsgroei en verschillende vormen van migratie daarbij niet los van elkaar maar juist in samenhang te bezien.

Kortom, het VNG-bestuur ontraadt de motie. De scope ligt op slechts het beperken van de asielinstroom, terwijl de samenhang met andere migratiestromen en de andere factoren die van invloed zijn op de hoogte van de opvangbehoefte noodzakelijk zijn om daadwerkelijk tot verbeteringen voor de uitvoering te komen.

Motie van de gemeente Zeist

Titel motie: Stop marktwerking in de publieke gezondheidszorg asielzoekers

Datum indiening: 30 september 2026 Algemene Ledenvergadering VNG

**De algemene ledenvergadering van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten in vergadering
bijeen op 30 september 2026,**

Aanleiding:

Het COA heeft de uitvoering van de publieke gezondheidszorg voor asielzoekers (Publieke Gezondheidszorg Asielzoekers, PGA), waaronder de jeugdgezondheidszorg, aanbesteed. Op grond van deze aanbesteding zou een externe marktpartij deze taken per 1 juni 2027 van de GGD'en overnemen, terwijl het contract met de GGD GHOR op 1 oktober 2026 afloopt waarmee een gat zou ontstaan in de gezondheidszorgverlening aan asielzoekers. Landelijk is hierover discussie ontstaan tussen de GGD'en en de minister. Op verzoek heeft een onafhankelijke partij hiernaar gekeken; het advies luidt om de tijd te nemen voor een zorgvuldige overgang. De minister heeft dit advies overgenomen. Inmiddels is er overeenstemming tussen GGD GHOR, het COA en VWS. De GGD krijgt 3 jaar overgangstermijn om de taak nog uit te voeren en zorgvuldig over te dragen aan Arts en Zorg. Het COA is nu in overleg met Arts en Zorg om afspraken te maken over uitstel van de overdracht van de taak. De uitkomst van dit overleg is nog niet bekend.

Deze ontwikkeling laat zien hoe kwetsbaar de continuïteit van publieke gezondheidszorg wordt zodra deze wordt overgelaten aan periodieke aanbestedingen en marktwerking. Het college van B&W van de gemeente Zeist is van mening dat publieke gezondheidszorg voor asielzoekers een overheidstaak is die niet aanbesteed moet worden, maar juist in verbinding moet staan met onze publieke diensten, zoals de GGD'en en lokale (jeugd)teams. Daarom dient zij deze motie in.

Overwegende dat:

- Publieke gezondheidszorg voor asielzoekers, waaronder jeugdgezondheidszorg, preventie en infectieziektebestrijding, een kerntaak van de overheid is die een sterke publieke regie vereist;
- Deze taken het beste tot hun recht komen in nauwe verbinding met bestaande publieke structuren zoals de GGD'en en lokale (jeugd)teams, en niet via periodieke aanbesteding aan private, commerciële partijen;
- Marktwerking en aanbesteding zich niet verhouden tot de aard van publieke gezondheidszorg, die gebaat is bij continuïteit van zorg, langjarige opbouw van expertise en vertrouwen tussen professionals, kinderen en gezinnen, in plaats van concurrentie tussen aanbieders;
- Aanbesteding van deze taken kan leiden tot discontinuïteit van zorg, verlies van expertise en personeel, versnippering van de zorgketen en extra bestuurlijke en administratieve lasten, zoals de huidige situatie rond de aanbesteding van de publieke gezondheidszorg asielzoekers (PGA) laat zien;
- Kwetsbare kinderen, waaronder asielzoekerskinderen, in het bijzonder gebaat zijn bij vaste zorgverleners, ononderbroken zorg en een warme overdracht bij wisseling van uitvoerder;
- Deze problematiek ook op landelijk niveau wordt erkend, blijkt uit het advies van de onafhankelijke partij, het standpunt van de GGD'en en de Kamervragen die hierover zijn gesteld, hetgeen de urgentie van een structurele oplossing onderstreept;

Constaterende dat:

- Europese aanbestedingsregels, zelfs wanneer deze voorzien in een zogenaamd 'verlicht regime' voor sociale diensten, de mogelijkheid van directe gunning aan publieke organisaties sterk beperken door eisen op te leggen die vaak niet tussen overheidsorganen van verschillende niveaus of met verschillende rechtsvormingen kunnen worden nageleefd;
- Dit leidt ertoe dat waardevolle publieke diensten, waaronder jeugdgezondheidszorg asielzoekers, periodiek op de markt moeten worden gezet, zelfs wanneer alle betrokken partijen ervan overtuigd zijn dat continuïteit in publieke uitvoering essentieel is;
- De huidige situatie rond de aanbesteding van de jeugdgezondheidszorg voor asielzoekers een sprekend voorbeeld is van hoe Europese aanbestedingsregels, gegeven hun opzet, structureel publieke dienstverlening en continuïteit van zorg ondermijnen;
- Het dus niet volstaat om in Nederland aan lokale wensen tegemoet te komen - het regelkader moet op Europees niveau worden aangepast om marktwerking in publieke gezondheidszorg asielzoekers tegen te gaan en als de ruimte wordt geboden in Europa dan moet de Nederlandse wetgever deze ook benutten en niet kiezen voor strengere regels.

Verzoekt het bestuur van de VNG om:*op Europees niveau*

- zich in te zetten voor wijziging van de Europese aanbestedingsrichtlijn 2014/24/EU, opdat publieke gezondheidszorg asielzoekers als inherent publieke taak kan worden uitgezonderd van de aanbestedingsplicht en publieke diensten rechtstreeks kunnen worden gegund, onafhankelijk van rechtsvorm of bestuurlijk niveau;

op nationaal niveau

- het kabinet en de Tweede Kamer op te roepen om, waar nodig in EU-verband, te lobbyen voor dergelijke wijzigingen van het Europese aanbestedingsrecht.
- in de mate waarin Europa hiervoor ruimte biedt, als Nederlandse wetgever niet te kiezen voor het strenger hanteren van deze Europese regelgeving dan strikt noodzakelijk is.

En gaat over tot de orde van de dag.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Zeist,
de gemeentesecretaris,

de burgemeester,

dr. H.S. Grotens

drs. J. Langenacker

Mede ingediend door:

Namens het college van B&W van de gemeente Vijfheerenlanden
Mevrouw W.J. de Jonge (gemeentesecretaris)

Samenvatting en preadvies motie:

Motie: Stop marktwerking in de publieke gezondheidszorg asielzoekers

De motie roept de VNG op zich op Europees niveau in te zetten voor wijziging van de Aanbestedingsrichtlijnen en op nationaal niveau de Tweede Kamer op te roepen hiervoor ook te lobbyen. Aanleiding voor deze oproep is dat het COA de JGZ taak voor asielzoekerskinderen openbaar heeft moeten aanbesteden op grond van de Europese aanbestedingsrichtlijn en de Aanbestedingswet. De motie roept op dat de VNG zich ervoor inzet dat publieke gezondheidszorg asielzoekers, als inherent publieke taak, kan worden uitgezonderd van de aanbestedingsplicht en dat publieke diensten rechtstreeks kunnen worden gegund, onafhankelijk van rechtsvorm of bestuurlijk niveau; Het VNG bestuur adviseert om de motie over te nemen, omdat deze aansluit bij de huidige VNG lobby op sociaal domein in de wijziging van de Europese aanbestedingsrichtlijnen en de positie van sociaal domein hierin

Indienende gemeente(n): Zeist, Vijfheerenlanden

Ondersteunende gemeenten:

Status motie: definitief en ondertekend

Strekking van de motie:

Indien door lobby kan worden bereikt dat de Europese Aanbestedingsrichtlijn wordt aangepast zou het voor de opdrachtgever niet meer verplicht zijn de publieke taak JGZ voor asielzoekerskinderen aan te besteden. De opdrachtgever kan zelf een keuze maken door welke organisatie de JGZ voor asielzoekerskinderen het beste kan worden uitgevoerd.

Preadvies VNG-bestuur: over te nemen

Toelichting bij het preadvies:

De motie ondersteunt de bestaande VNG-koers, dat taken in het sociaal domein bij voorkeur niet zouden worden aanbesteed. Deze taken kenmerken zich vaak door een sterke relatie met de lokale context, wens voor maatwerk en het belang van continuïteit van dienstverlening voor kwetsbare groepen.

Wijziging van Europese richtlijnen is niet eenvoudig. Maar een wijziging van de huidige Europese aanbestedingsrichtlijnen is momenteel in de maak, voor het eerst in tien jaar. De komende jaren zal hierover onderhandeld worden in Brussel. De VNG is reeds vorig jaar gestart met een lobby op de herziening van de Europese aanbestedingsrichtlijnen, via o.a. gesprekken met rijk (VWS, EZ) en in Brussel. Daarbij is het gelukt aandacht te vragen voor de bijzondere positie van het sociale domein in Nederland. Deze motie sluit aan bij deze inzet.

Daarom adviseert het bestuur de motie over te nemen.

Motie van de gemeente Harlingen

Titel: Betere zorg voor mensen met zware multiproblematiek

Datum: 17 september 2026

aanleiding

De geestelijke gezondheidszorg (GGZ) in Nederland kampt met grote knelpunten, zoals lange wachtlijsten en een stijgende vraag naar zorg, met name bij jongeren en mensen met complexe problematiek.

Als burgemeesters hebben wij dagelijks te maken met de gevolgen hiervan. Mensen met (zware) multiproblematiek veroorzaken overlast in de wijk en krijgen geen of te weinig zorg. Meerdere malen heeft dit tot ernstige incidenten geleid.

Als gemeenten willen we onze verantwoordelijkheid nemen. We organiseren dicht bij huis zorg op diverse gebieden om mensen te ondersteunen bijvoorbeeld via bemoeizorg/wijk GGD-ers. Gemeenten zien geen passende oplossing voor de mensen met zware multiproblematiek die behandeling weigeren. Het gaat dan om de combinatie van verslaving, psychische problemen en onvoorspelbare agressie. Zij worden nu bij extreme overlast behandeld met een kortstondige crisisinterventie en staan daarna weer op straat. In het justitieel kader worden zij pas gedwongen behandeld wanneer zij een zeer ernstig strafbaar feit hebben gepleegd. Dit leidt ieder jaar tot dodelijke slachtoffers.

Hier moet een oplossing voor komen in de financiering en in beschikbare voorzieningen. Maar vooral moet het juridisch mogelijk worden om deze mensen, die zorg het hardst nodig hebben, tegen hun wil langdurig en adequaat te behandelen. En zo de gevaarstelling voor de samenleving en henzelf te verminderen.

Oproep aan het VNG bestuur:

Start een lobby bij kabinet en parlement, zo mogelijk in samenspraak met andere betrokken partijen als politie en GGZ, om op dit punt juridische en financiële oplossingen te realiseren.

Namens de gemeente Harlingen

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Ina Sjerps', with a long horizontal line underneath it.

Ina Sjerps

Burgemeester

Samenvatting en preadvies motie “Betere zorg voor mensen met zware multiproblematiek”

Indienende gemeente(n): Gemeente Harlingen

Ondersteunende gemeenten:

Status motie: definitief en ondertekend

Strekking van de motie: Mensen met (zware) multiproblematiek kunnen overlast en incidenten veroorzaken, ook omdat zij geen of te weinig zorg krijgen. Het (gemeentelijk) instrumentarium en de juridische mogelijkheden om in te grijpen zijn beperkt. Daarom wordt het VNG-bestuur opgeroepen om een lobby te starten om juridische en financiële oplossingen te realiseren

Preadvies VNG-bestuur: overnemen

Toelichting bij het preadvies

Vanuit de landelijke stuurgroep Zorg en Veiligheid wordt onder voorzitterschap van VNG met onder meer de politie en GGZ een gezamenlijke lobby gevoerd richting het kabinet en gezamenlijk acties ondernomen t.a.v. de aanpak van personen met verward en onbegrepen gedrag. Ook coördineert BZK de kabinetsbrede aanpak voor mensen met risicovol verward of onbegrepen gedrag. Hierin werkt BZK samen met JenV, VWS, VRO en SZW, inclusief wonen en bestaanszekerheid. De brede aanpak bestaat uit vier prioritaire opgaven die de komende twee jaar politieke richting en landelijke slagkracht vergen. Dit zijn: i) meer (doorstroming van) plekken, ii) gegevensdeling, iii) landelijke regie met uitwerking in een lokale aanpak iv) betrouwbare en structurele financiering. In dit kader wordt ook onderzocht wat additioneel nodig is voor gedwongen hulpverlening bij zorgmijders; de problematiek die ook geschetst wordt in de motie. De motie gaat ook in op ‘jongeren’, maar tot de leeftijd van 18 zijn er meer mogelijkheden dan bij volwassenen.

Bovendien werkt VWS aan een wijziging van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz) en de Wet zorgen dwang psychogeriatrische en verstandelijk gehandicapte cliënten. Bij de behandeling van deze wetswijzigingen zal de VNG wijzen op het belang van passende juridische oplossingen voor mensen met zware multiproblematiek die behandeling weigeren. De motie sluit aan de lopende inzet van de VNG.

Daarom adviseert het bestuur om de motie over te nemen.

Motie: Uitzonderlijk kostbare casuïstiek jeugdzorg

Niet alleen een lokale of regionale verantwoordelijkheid, maar nadrukkelijk ook een landelijke verantwoordelijkheid

Constaterende dat:

- Gemeenten op grond van de Jeugdwet verantwoordelijk zijn voor het bieden van passende jeugdhulp aan jeugdigen en gezinnen die daarop zijn aangewezen;
- Zich in gemeenten incidenteel zeer complexe en uitzonderlijk kostbare casuïstiek kan voordoen, waarbij de kosten voor één casus uitzonderlijk hoog kunnen zijn.
- Dat de sturingsmogelijkheden op dergelijke casuïstiek voor gemeenten zeer beperkt zijn;
- Dergelijke casussen een zeer grote druk kunnen leggen op de gemeentelijke begroting, aangezien een enkele casus een substantieel beslag kan leggen op het begrote jeugdzorgbudget.
- De financiële gevolgen van deze individuele casussen niet in verhouding staan tot de financiële draagkracht van gemeenten;
- De Deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd onder voorzitterschap van Tamara van Ark heeft geconcludeerd dat de financiële risicoverdeling tussen Rijk en gemeenten herijkt moet worden en dat de financiële druk op gemeenten een risico vormt voor een houdbaar jeugdstelsel.

Overwegende dat:

- Gemeenten zich onverminderd verantwoordelijk voelen voor jeugdigen en gezinnen die intensieve en kostbare ondersteuning nodig hebben;
- Gemeenten tegelijkertijd verantwoordelijk zijn voor de beschikbaarheid van voorzieningen en dienstverlening voor al hun inwoners;
- Het onaanvaardbaar is dat één of enkele uitzonderlijke casussen leidt tot een zodanige aanslag op de gemeentebegroting dat andere voorzieningen, preventieve activiteiten of ondersteuning voor inwoners onder druk komen te staan;
- Binnen veel jeugdzorgregio's reeds sprake is van aanzienlijke financiële druk op de gemeentelijke begrotingen en jeugdzorgbudgetten;
- Solidariteit tussen gemeenten binnen een jeugdzorgregio een belangrijk uitgangspunt is, maar geen structurele oplossing biedt wanneer alle deelnemende gemeenten tegelijkertijd worden geconfronteerd met oplopende kosten en financiële tekorten;
- Het verschuiven van de lasten van uitzonderlijk dure individuele casuïstiek tussen gemeenten de onderliggende problematiek niet oplost, maar slechts herverdeelt;
- Het daarom niet redelijk is om de financiële gevolgen van zeer kostbare individuele jeugdzorgdossiers uitsluitend neer te leggen bij gemeenten of jeugdzorgregio's;
- Deze problematiek vraagt om landelijke risicodeling, passend bij de uitzonderlijke aard en omvang van dergelijke zorgtrajecten.
- De huidige risicoverdeling tussen gemeenten en het Rijk onvoldoende rekening houdt met de financiële impact van extreem kostbare individuele jeugdzorgtrajecten, zoals de Deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd (commissie Van Ark) ook heeft geconstateerd in haar advies "Groeipijn" (2025).

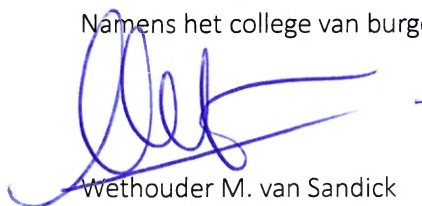
En verzoekt het bestuur van de VNG om:

- Zich ervoor in te zetten dat het risico van financiële ontwrichting door individuele casuïstiek niet langer bij afzonderlijke gemeenten of jeugdzorgregio's wordt neergelegd;
- Uit te dragen dat regionale solidariteit tussen gemeenten waardevol is, maar ontoereikend wanneer de financiële positie van gemeenten breed onder druk staat;
- Namens alle gemeenten krachtig te pleiten voor een landelijk financieel vangnet voor uitzonderlijk dure jeugdzorgcasuïstiek;

En gaat over tot de orde van de dag.

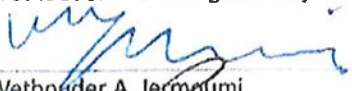
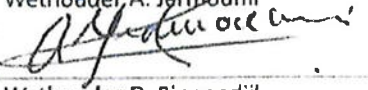
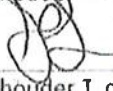
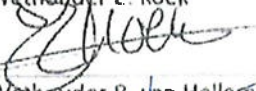
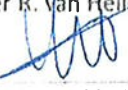
Ondertekening

Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Kaag en Braassem,

Wethouder M. van Sandick

Mede ondertekend namens

Gemeente	Mede ondertekenen
Het college van gemeente Alphen aan den Rijn	Wethouder M. de Vries
Het college van gemeente Katwijk	Wethouder W.J. Vroegindewelt
Het college van gemeente Leiden	Wethouder A. Jermolovi
Het college van gemeente Leiderdorp	Wethouder D. Binnendijk
Het college van gemeente Lisse	Wethouder J. Langeveld
Het college van gemeente Nieuwkoop	Wethouder T. de Kleer
Het college van gemeente Noordwijk	Wethouder D. Salman
Het college van gemeente Oegstgeest	Wethouder J. Nieuwenhuis
Het college van gemeente Teylingen	Wethouder E. Koek
Het college van gemeente Voorschoten	Wethouder R. van Hellemont
Het college van gemeente Zoeterwoude	Wethouder A. Beekhuizen

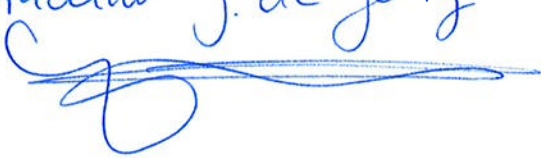
Het college gemeente
Hillegom

Wethouder M. Dijkshoorn

Het college krimpden
aan den IJssel

Wethouder H. van der Wal

Het college van
Son en Breugel

Wethouder J. de Jong

Samenvatting en preadvies motie: Uitzonderlijk kostbare casuïstiek jeugdzorg

Indienende gemeente(n): gemeente Kaag en Braassem, Alphen aan den Rijn, Katwijk, gemeente Leiderdorp, Lisse, Nieuwkoop, Noordwijk, Oegstgeest, Teylingen, Voorschoten, Zoeterwoude, Hillegom, Krimpen aan den IJssel, Son en Breugel

Ondersteunende gemeenten: -

Status motie: Definitief en ondertekend

Strekking van de motie:

De gemeente Kaag en Braassem pleit in haar motie om voor uitzonderlijke dure jeugdzorgcasuïstiek een landelijk financieel vangnet te organiseren.

Preadvies VNG-bestuur: Overnemen

Toelichting bij het preadvies

De motie is in lijn met de afspraken die zijn gemaakt in de Hervormingsagenda Jeugd. Daarin is afgesproken dat gemeenten onderzoek zullen doen naar het toepassen van verevening bij cliënten met uitzonderlijk hoge kosten (paragraaf 2.6.5). Ook het advies 'Groeipijn' van de Deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd (hierna: commissie) vraagt specifiek aandacht voor de financiële gevolgen van intensieve, complexe en langdurige vormen van hulpverlening aan jongeren en gezinnen en hier onderzoek naar te doen. Op basis van dit onderzoek adviseert de commissie om een keuze te maken welke vorm van financiële solidariteit georganiseerd kan worden. Deze motie geeft de importantie en prioritering weer van het maken van keuze rondom solidariteit en verevening (lees ook landelijke vangnet) en is in lijn met de acties die op dit moment al lopen rondom dit vraagstuk. In aanvulling op bovenstaande, is de inzet van de VNG dat de totale uitgaven van gemeenten aan de jeugdzorg (dus inclusief de kosten van dure casussen) door het Rijk aan gemeenten worden vergoed.

Het bestuur adviseert daarom de motie over te nemen.

Motie: Kleine scholen vragen om meer dan een liniaal

De ledenvergadering van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, in vergadering bijeen op 30 september 2026,

Constaterende dat

- de Kleine Scholen Toeslag ook bedoeld is om kwalitatief goed en bereikbaar basisonderwijs in dunbevolkte en landelijke gebieden mogelijk te houden;
- het kabinet voornemens is de uitzonderingsgrond *gemiddelde schoolgrootte* af te schaffen en te vervangen door een afstandscriterium van 3 kilometer;
- dit afstandscriterium wordt bepaald op basis van de hemelsbrede afstand tussen scholen;
- een hemelsbrede afstand onvoldoende zegt over de feitelijke bereikbaarheid van een school, omdat wegenstructuur, barrières, verkeersveiligheid en daadwerkelijke reistijd daarin niet worden meegewogen;
- het vervallen van de uitzonderingsgrond ertoe kan leiden dat kleine scholen moeten sluiten, ook wanneer deze scholen een belangrijke functie vervullen voor een dorp, buurtschap of het landelijk gebied;
- de gevolgen daarvan niet alleen bij leerlingen, ouders en kleine kernen terechtkomen, maar ook bij gemeenten, onder andere door noodzakelijke uitbreiding van andere scholen, tijdelijke huisvesting, leegstand en verlies van eerder gedane investeringen;

Overwegende dat

- het kabinet heeft uitgesproken te willen investeren in de leefbaarheid van het landelijk gebied;
- de financiële baten van deze maatregel vooral bij het Rijk terechtkomen, terwijl de investerings- en transactiekosten bij gemeenten landen omdat deze verantwoordelijk zijn voor uitbreiding, tijdelijke huisvesting en nieuwbouw.
- voor compensatie van de daaruit voortvloeiende extra te maken kosten;
- de voorgestelde wijziging daarmee haar eigen doel voorbij dreigt te schieten: een maatregel die voorzieningen in landelijke gebieden moet beschermen, kan er in de praktijk juist toe leiden dat scholen in deze gebieden verdwijnen;
- nabijheid niet hetzelfde is als bereikbaarheid en drie kilometer hemelsbreed in een landelijk gebied iets wezenlijk anders kan betekenen dan drie kilometer in stedelijk gebied;
- een basisschool in een kleine kern méér is dan een onderwijsgebouw. De school is vaak een ontmoetingsplek, onderdeel van de sociale infrastructuur en een belangrijke voorwaarde voor de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van een dorp of buurtschap;
- de betekenis van een school voor haar omgeving, de regionale verbondenheid en de feitelijke reisafstand en reistijd van leerlingen daarom niet kunnen worden teruggebracht tot één generieke afstandsnorm, temeer daar met het vervallen van het criterium gemiddelde schoolgrootte ook de mogelijkheid verdwijnt voor gemeenten en schoolbesturen om vanuit hun eigen verantwoordelijkheid en solidariteit bewust kleine scholen in stand te houden;
- juist in gebieden met bevolkingsdaling het verdwijnen van een school een zichzelf versterkend effect kan hebben: minder voorzieningen maken een kern minder aantrekkelijk voor jonge gezinnen, waardoor de basis voor andere voorzieningen verder onder druk komt te staan;
- het onwenselijk is dat een besparing of doelmatigheidswinst bij het Rijk leidt tot maatschappelijke én financiële kosten voor gemeenten en lokale gemeenschappen;

- gemeenten bovendien geconfronteerd kunnen worden met aanzienlijke huisvestings- en transitiekosten, terwijl daarvoor geen aanvullende Rijksmiddelen beschikbaar worden gesteld;

Spreekt uit dat

- een wijziging van de Kleine Scholen Toeslag niet mag leiden tot een verslechtering van de daadwerkelijke bereikbaarheid van kwalitatief goed basisonderwijs in landelijke gebieden;
- een generieke hemelsbrede afstandsnorm onvoldoende recht doet aan de werkelijkheid van het landelijk gebied en daarom niet doorslaggevend mag zijn voor het voortbestaan van een school;
- bij de beoordeling van kleine scholen rekening moet worden gehouden met de functie van de school voor de leefbaarheid van een dorp of buurtschap, de beschikbaarheid van reële alternatieven, de daadwerkelijke reisafstand en reistijd en geografische en infrastructurele omstandigheden.
- de afschaffing van de uitzonderingsgrond gemiddelde schoolgrootte niet aan de orde kan zijn zolang niet onafhankelijk is aangetoond dat :
 - het onderwijsaanbod in landelijke gebieden behouden blijft;
 - gemeenten niet worden geconfronteerd met extra financiële lasten;
 - en de bereikbaarheid van onderwijs daadwerkelijk wordt verbeterd of ten minste gelijk blijft;
- gemeenten gecompenseerd worden gemaakt voor huisvestings- en transitiekosten die rechtstreeks voortvloeien uit een wijziging van de Rijksbekostiging van het onderwijs;

Verzoekt het VNG-bestuur

- bij het kabinet en de Tweede Kamer aan te dringen op een gebalanceerd wetsvoorstel, zodat niet een generieke hemelsbrede afstandsnorm maar de feitelijke bereikbaarheid en context leidend zijn bij de bescherming van kleine scholen;
- daarbij te bepleiten dat de gevolgen voor de leefbaarheid van dorpen en buurtschappen expliciet worden meegewogen;
- en te verlangen dat eventuele huisvestings- en transitiekosten voor gemeenten die rechtstreeks uit deze wetswijziging voortvloeien, door het Rijk worden gecompenseerd zodat kwalitatief goed en bereikbaar basisonderwijs in dunbevolkte en landelijke gebieden behouden blijft;

en gaat over tot de orde van de dag.

Winterswijk, 15 september 2026

College van burgemeester en wethouders, namens deze:

Loes Ten Dolle (wethouder)

mede namens de colleges van de Achterhoekse gemeenten: Aalten, Bronckhorst, Doesburg, Oost Gelre en Oude IJsselstreek

Samenvatting en preadvies motie Compensatie Onderwijshuisvesting

Indienende gemeente(n): Winterswijk

Ondersteunende gemeenten: Aalten, Brockhorst, Doesburg, Oost-Gelre, Oude IJsselstreek

Status motie: Definitief en ondertekend

Strekking van de motie:

Draagt de VNG op:

- bij het kabinet en de Tweede Kamer aan te dringen op een gebalanceerd wetsvoorstel, zodat niet een generieke hemelsbrede afstandsnorm maar de feitelijke bereikbaarheid en context leidend zijn bij de bescherming van kleine scholen;
- daarbij te bepleiten dat de gevolgen voor de leefbaarheid van dorpen en buurtschappen expliciet worden meegewogen;
- en te verlangen dat eventuele huisvestings- en transitiekosten voor gemeenten die rechtstreeks uit deze wetwijziging voortvloeien, door het Rijk worden gecompenseerd zodat kwalitatief goed en bereikbaar basisonderwijs in dunbevolkte en landelijke gebieden behouden blijft;

Preadvies VNG-bestuur: overnemen

Toelichting bij het preadvies:

Het ministerie van OCW werkt (in oriënterende fase) aan een wijziging van de zogenaamde “kleine scholen toeslag”. Deze wijziging zou, volgens de aankondiging van het kabinet twee dingen moeten bevorderen: Aan de ene de leefbaarheid: De leefbaarheid in landelijke gebieden verbeteren. En aan de andere kant het lerarentekort in dichtbevolkte gebieden verminderen. De gemeenten die deze motie indienen maken zich zorgen over de gevolgen van een landelijke regeling die, met name in dunbevolkte gebieden, sluiting van scholen tot gevolg kan hebben die een belangrijke rol spelen in de leefbaarheid van dorpen en buurtschappen.

De VNG is, na een eerder signaal vanuit deze regio, betrokken bij de ontwikkelgroepen die min OCW samen met het veld heeft ingesteld om dit wetsvoorstel te ontwikkelen. Wij delen daarbij de zorgen over de toepassing van een landelijke (kilometer)norm over het gehele land en brengen die zorgen daar in. In de huidige ontwikkelfase van de wetsteksten beperkt die rol zich tot agenderen en adviseren. Ook in de eventuele vervolgstappen (internetconsultatie, uitvoerbaarheidstoets, kamerbehandeling) zullen wij dit geluid namens de gemeenten blijven laten horen.

De eerste twee punten van de motie zijn daarmee voor het VNG-bureau een ondersteuning van wat we nu al doen. Punt drie zien wij als een opdracht voor de toekomst. Transitiekosten komen ter sprake als er een min of meer uitgewerkt wetsvoorstel ligt. Wij zullen deze oproep in die fase meenemen in onze inzet bij de ontwikkeling van dit wetsvoorstel.

Het bestuur ziet deze motie daarmee als een ondersteuning van onze huidige inzet en adviseert de ALV om deze motie over te nemen.

IJsselstein, 17 september 2026

Motie 'Van covenant naar commitment'

Structureel partnerschap voor digitale veiligheid

De Algemene Ledenvergadering van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, in vergadering
bijeën op 30 september 2026,

Constaterende dat:

- Online criminaliteit tot de top 5 van internationale veiligheidsvraagstukken behoort, omdat het grote maatschappelijke schade veroorzaakt en het vertrouwen van burgers en ondernemers in digitale systemen en instituties ondermijnt;
- Gemeenten zelf voortdurend worden geconfronteerd met digitale dreigingen, en de kans op digitale ontwrichting groter is dan ooit door cyberaanvallen, softwarefouten of uitval van kritieke (vitale) infrastructuur, met directe impact op de continuïteit van de publieke dienstverlening;
- De op 15 augustus 2026 in werking getreden Cyberbeveiligingswet de kwaliteit van de digitale weerbaarheid van gemeenten naar een nieuwe fase dwingt;
- Burgemeesters verantwoordelijk zijn voor openbare orde en veiligheid én de colleges van burgemeester en wethouders integraal verantwoordelijk zijn voor een gedegen lokaal veiligheidsbeleid, inclusief informatieveiligheid;
- Gemeenten door een tekort aan expertise, capaciteit en structurele middelen voor een buitengewoon complexe opgave staan om de escalerende digitale dreigingen alleen het hoofd te bieden.

Overwegende dat:

- In 2022 tussen Rijk en gemeenten het 'Bestuurlijk Convenant Digitale Veiligheid Gemeenten' is gesloten, waarin commitment is uitgesproken om nadere afspraken te maken over:
 1. de verantwoordelijkheden en bevoegdheden van het lokaal bestuur op digitale veiligheid;
 2. een betere informatiepositie, zodat gemeenten over een beter beeld van dreigingen, kwetsbaarheden en incidenten kunnen beschikken;
 3. structurele financiering om tot uitvoering van de 'Nederlandse Cyber Security Strategie' (NLCS) te kunnen komen, om daarmee de digitale veiligheid op lokaal niveau te verbeteren;
- Het in 2025 aan de Tweede Kamer aangeboden onderzoeksrapport 'Cyberweerbaarheid binnen gemeentegrenzen' breed gedragen bevindingen bevat over de versterking van de gemeentelijke cyberweerbaarheid, waarvan de uitkomsten ook zijn verwerkt in de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS);
- Alleen met gezamenlijke regie en structurele financiering gemeenten hun verantwoordelijkheid kunnen nemen voor de implementatie en uitvoering van de NLCS en de daarmee samenhangende ambities uit de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS).

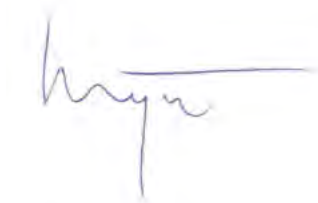
Roept het bestuur van de VNG op om:

1. De ingezette koers op digitale veiligheid met kracht voortvarend door te zetten, digitale veiligheid blijvend te verankeren in beleid als randvoorwaarde voor gemeentelijke weerbaarheid en autonomie, en daarbij aandacht te blijven vragen voor de maatschappelijke en veiligheidsrisico's van digitalisering;
2. In dialoog met het ministerie van BZK (als 'moederdepartement'), alsook met EZK, Defensie, JenV en andere relevante ministeries, overeenstemming te bereiken over een evenwichtige samenwerking, waarbij gemeenten:
 - als medeoverheid meebepalen en besluiten over inhoud en proces van uitvoering van het bestuurlijk convenant;
 - structureel aan bestuurlijke en ambtelijke beleidstafels in gesprek blijven met de ministeries over digitale veiligheid (beleidstafels digitale veiligheid, sturingsgremia NLCS en NDS en de nieuwe interbestuurlijke tafel weerbaarheid);
 - concrete monitoringsafspraken maken in hoeverre bovenstaande daadwerkelijk gebeurt;
 - de uitkomsten en bevindingen hiervan periodiek bespreken in de commissies Bestuur en Veiligheid en Informatiesamenleving van de VNG;
 - via het bestuur van de VNG de uitkomsten van die monitoring bespreken met de verantwoordelijke bewindspersoon. Daarvoor wordt in ieder geval het Strategisch Beraad Veiligheid (SBV) gebruikt;

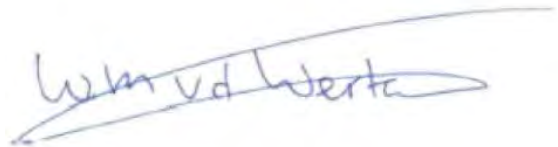
- structurele, toereikende en voorspelbare middelen ontvangen vanuit het Rijk voor digitale veiligheid om hun wettelijke taken uit te voeren en inwoners de veiligheid te bieden die men als basis mag verwachten van de totale overheid, waarbij gemeenten de ruimte houden om deze middelen risicogericht en passend bij de eigen lokale en regionale context in te zetten. Concreet gaat het minimaal om:
 - o capaciteit en ondersteuning voor gemeenten voor de versterking van cyberweerbaarheid van de eigen organisatie en de implementatie van de Cyberbeveiligingswet en aanverwante wet- en regelgeving;
 - o ondersteuning het vergroten van de weerbaarheid van inwoners en ondernemers (versterken van regie op preventie online criminaliteit), zodat samen met politie en OM integrale samenwerking mogelijk is via regionale samenwerkingsafspraken;
 - o financiële dekking in relatie tot de wettelijke CSIRT-taken.

En gaat over tot de orde van de dag.

Namens burgemeester en wethouders van IJsselstein,

Burgemeester Ester Weststeijn

Gemeentesecretaris Wilma van de Werken

Mede-indieners

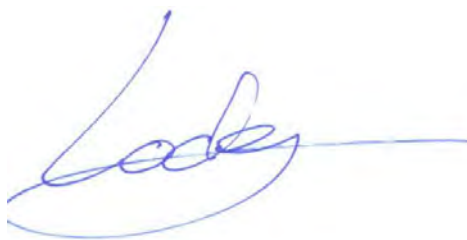
Burgemeester Robert van Rijn
Gemeente Laren

Gemeentesecretaris Petra Zwanikken
Gemeente Laren

Burgemeester Marvin Polak
Gemeente Oostzaan

Gemeentesecretaris Lode Goossens
Gemeente Oostzaan

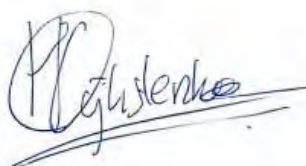
A. van Dam (Rian)
07-09-2026
Burgemeester Rian van Dam
Gemeente Hollands Kroon

Hans van der Woude
07-09-2026
Gemeentesecretaris Hans van der Woude
Gemeente Hollands Kroon

Burgemeester Ellen Nauta
Gemeente Hof van Twente

Gemeentesecretaris Harke Dijksterhuis
Gemeente Hof van Twente

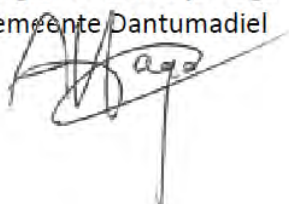

Burgemeester Antoine Walraven
Gemeente Maasdriel

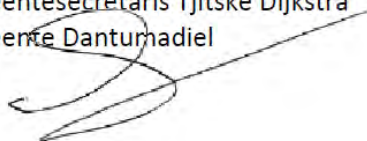

Gemeentesecretaris Fred Baars
Gemeente Maasdriel

Burgemeester Anja Haga
Gemeente Dantumadiel

Gemeentesecretaris Tjitske Dijkstra
Gemeente Dantumadiel

Burgemeester Tinet de Jonge
Gemeente Nijkerk

Gemeentesecretaris Johan de Jager
Gemeente Nijkerk

Burgemeester Hans Slagboom
Gemeente Dongen

Gemeentesecretaris Wilfred Goedmakers
Gemeente Dongen

Burgemeester Pieter Heiligers
Gemeente Uithoorn

Gemeentesecretaris Karin Wegewijs
Gemeente Uithoorn

Burgemeester Nadine Sternerdink
Gemeente Voorschoten

Gemeentesecretaris Erik van Watteringen
Gemeente Voorschoten

Burgemeester Christine van Basten
Gemeente Beek

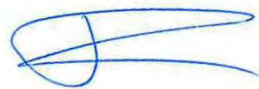
Gemeentesecretaris Paul de Jonge
Gemeente Beek

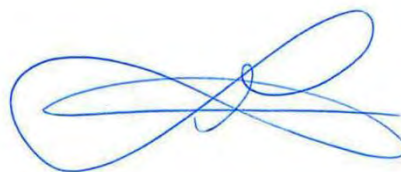
Burgemeester Erica van Lente
Gemeente Midden-Groningen

Gemeentesecretaris Debbie Bruijn
Gemeente Midden-Groningen

Burgemeester Renske Helmer
Gemeente Wijchen

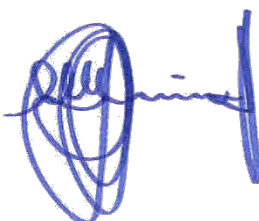
Gemeentesecretaris Janne Hendrix
Gemeente Wijchen

Burgemeester Marleen Sijbers
Gemeente Tholen

Gemeentesecretaris Martin van den
Bovenkamp
Gemeente Tholen

Burgemeester Yvonne van Mastrigt
Gemeente Middelburg

Gemeentesecretaris Garmt Kolhorn
Gemeente Middelburg

Burgemeester Lieke Schuitmaker
Gemeente Alphen-Chaam

Gemeentesecretaris Els van der Molen
Gemeente Alphen-Chaam

Burgemeester Marco Oosterwijk
Gemeente Ridderkerk

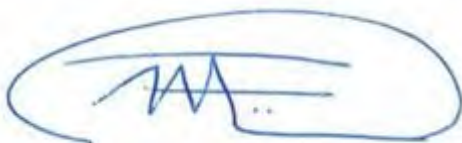
Gemeentesecretaris
Gemeente Ridderkerk

Burgemeester Ahmed Marcouch
Gemeente Arnhem

Gemeentesecretaris Pieter Sennema
Gemeente Arnhem

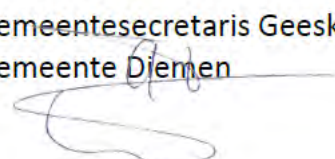
Burgemeester Marcel Fränzel
Gemeente Renkum

Gemeentesecretaris Marcel Wagener
Gemeente Renkum

Burgemeester Erik Boog
Gemeente Diemen

Gemeentesecretaris Geeske Wildeman
Gemeente Diemen

Burgemeester Fred Veenstra
Gemeente Smallingerland

Gemeentesecretaris Siebren van der Berg
Gemeente Smallingerland

Burgemeester Anno Wietze Hiemstra
Gemeente Aa en Hunze

Gemeentesecretaris Ruthger Schoonderbeek
Gemeente Aa en Hunze

Burgemeester Kees van Rooij
Gemeente Meierijstad

Gemeentesecretaris Myriam Meertens
Gemeente Meierijstad

Steunbetuigingen

- gemeente Duiven
- gemeente Doesburg
- gemeente Best
- gemeente Harderwijk
- gemeente Noordoostpolder
- gemeente Zeewolde
- gemeente West Betuwe
- gemeente Schagen
- gemeente Castricum
- gemeente Meerssen
- gemeente Bergen
- gemeente Uitgeest
- gemeente Zaanstad
- gemeente Stein
- gemeente Gulpen-Wittem
- gemeente Waddinxveen
- gemeente Beverwijk

Samenvatting en preadvies motie 'Van convenant naar commitment'

- Structureel partnerschap voor digitale veiligheid -

Indienende gemeente(n): IJsselstein, Laren, Oostzaan, Hollands Kroon, Hof van Twente, Maasdriel, Dantumadiel, Nijkerk, Dongen, Uithoorn, Voorschoten, Beek, Midden-Groningen, Wijchen, Tholen, Middelburg, Alphen-Chaam, Ridderkerk

Status motie: definitief en ondertekend

Strekking van de motie:

De motie zet in op structureel partnerschap voor digitale veiligheid, om hiermee de stap te maken van convenantafspraken naar het structureel inregelen van de benodigde rol en positie van lokaal bestuur in een evenwichtige samenwerking.

Er is een convenant met het rijk afgesloten, waarin commitment is uitgesproken om nadere afspraken te maken over de verantwoordelijkheden en bevoegdheden van het lokaal bestuur op digitale veiligheid, een betere informatiepositie en structurele financiering om tot uitvoering van de Nederlandse Cybersecurity Strategie (NLCS) te kunnen komen, om daarmee de digitale veiligheid op lokaal niveau te verbeteren.

De motie roept op om de afspraken te concretiseren door bij het rijk te pleiten om meer gezamenlijke regie te gaan voeren op digitale veiligheid en dit actief te borgen via monitoring en om structurele financiering voor gemeenten om hun verantwoordelijkheid te kunnen nemen voor de implementatie en uitvoering van de NLCS en de daarmee samenhangende ambities uit de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS). Ook de roept de motie het rijk op om financiële dekking voor de informatiebeveiligingsdienst (IBD) in relatie tot de uitvoering van de wettelijke CSIRT-taken.

Preadvies VNG-bestuur: overnemen

Toelichting bij het preadvies:

Wij delen de zorgen van de indieners en zijn blij met de steun voor voortzetting van de ingezette koers.

Het VNG-bestuur kan de voorgestelde acties uit de motie op zich nemen.

De VNG blijft zich inzetten voor structurele en toereikende middelen voor de uitvoering van de wettelijke taken op cyberveiligheid en de ambities van de NLCS en NDS.

De VNG zal via de Agenda Digitale Veiligheid en de informatiebeveiligingsdienst en team ENSIA de gemeenten blijven ondersteunen bij de uitvoering van de wettelijke taken en het vergroten van de weerbaarheid van inwoners en ondernemers.

Op dit moment heeft VNG een rol in de interdepartementale afstemming en besluitvorming in de uitvoering van de NLCS en de NDS. Ook zijn bestuurlijke overleggen ingericht op veiligheid, digitalisering en weerbaarheid, waarlangs de rol en positie van gemeenten verder bestendigd kan worden in interbestuurlijke samenwerking.

In het directeurenoverleg over het convenant kunnen de monitoringsafspraken en rapportage over de voortgang worden belegd, die naar genoemde bestuurlijke overleggen kan rapporteren.

Voor de aanwijzing van de IBD als sectorale CSIRT bij wet onder de cyberbeveiligingswet lopen de besprekingen met de stelselverantwoordelijk minister (Minister van BZK). Voorlopig levert het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC) de sectorale CSIRT-taken voor gemeenten. De gemeenten kunnen bij de IBD terecht voor advies.

Het bestuur beschouwt deze motie als een oproep om de huidige lijn zoveel mogelijk vast te houden. Daarom adviseert het bestuur de motie over te nemen.

Motie: Geef warmtenetten een volwaardige plaats in een integraal energiesysteem

Indiener: Gemeente Sittard-Geleen

De Algemene Ledenvergadering van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, bijeen op 30 september 2026,

Constaateert dat:

1. *netcongestie in toenemende mate een belemmering vormt voor woningbouw, verduurzaming van de gebouwde omgeving en economische ontwikkeling in gemeenten;*
2. *het Interdepartementaal Beleidsonderzoek (IBO) Elektriciteitsinfrastructuur concludeert dat naast uitbreiding van het elektriciteitsnet ook maatregelen zoals energiebesparing, flexibiliteit, locatiekeuzes en stimulering van warmtenetten noodzakelijk zijn om de investeringsopgave en maatschappelijke kosten van het energiesysteem te beperken;*
3. *onderzoek van CE Delft laat zien dat het uitblijven van de beoogde groei van warmtenetten leidt tot extra belasting van het elektriciteitsnet, aanvullende netverzwaringen en hogere maatschappelijke kosten;*
4. *de Warmte Alliantie, Netbeheer Nederland, Energie Nederland en Aedes gezamenlijk hebben aangegeven dat versnelling van warmtenetten een essentieel onderdeel vormt van de aanpak van netcongestie, maar dat projecten momenteel achterblijven door onvoldoende passende financiële en organisatorische randvoorwaarden;*
5. *gemeenten voor de uitvoering van hun warmteprogramma's afhankelijk zijn van een samenhangend nationaal beleids- en investeringskader;*

overwegende dat:

- *investeringen in elektriciteitsinfrastructuur en warmte-infrastructuur onderdeel zijn van één integraal energiesysteem;*
- *maatschappelijke kosten en baten van systeemkeuzes leidend zouden moeten zijn bij de aanpak van netcongestie;*
- *voorkomen van netverzwaring in veel gevallen doelmatiger is dan het achteraf oplossen van congestieproblemen;*

verzoekt het bestuur van de VNG:

1. *bij kabinet en Tweede Kamer te bepleiten dat de aanpak van netcongestie wordt vormgegeven vanuit een integraal energiesysteemperspectief, waarin investeringen in warmtenetten, energiebesparing en flexibiliteit volwaardig worden afgewogen naast investeringen in elektriciteitsinfrastructuur;*

2. *het kabinet te verzoeken om vóór de vaststelling van het Nationaal Programma Energiesysteem een gelijkwaardiger bekostigings- en afwegingskader voor warmte- en elektriciteitsinfrastructuur uit te werken, waarbij maatschappelijke systeembaten zoals beperking van netcongestie, lagere netinvesteringen, leveringszekerheid en strategische energie-autonomie expliciet worden meegewogen;*
3. *het kabinet te verzoeken binnen bestaande instrumenten voor verduurzaming van de industrie, waaronder het Nationaal Programma Verduurzaming Industrie en aanverwante subsidie- en ondersteuningsregelingen, meer ruimte te creëren voor financiële en regulatoire prikkels die industriële bedrijven stimuleren om maatschappelijk rendabele restwarmte beschikbaar te stellen voor regionale en lokale warmtenetten, zodat de maatschappelijke meerwaarde van deze restwarmte zich vertaalt in een betaalbaar warmteaanbod.*

En gaat over tot de orde van de dag.

Namens burgemeester en wethouders van gemeente Sittard-Geleen,

Burgemeester Hans Verheijen

Gemeentesecretaris Leon Busschops

Burgemeester en wethouders van gemeente Heerlen

Burgemeester Roel Weaver

Burgemeester en wethouders van gemeente Maastricht

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Hillenaar', with a long horizontal stroke extending to the right.

Burgemeester Wim Hillenaar

Burgemeester en wethouders van gemeente Beek

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Basten-Bodden', with a large, sweeping initial 'B' and a long horizontal stroke.

Burgemeester Christine van Basten-Bodden

Burgemeester en wethouders van gemeente Groningen

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Kamminga', with a large, stylized initial 'K' and a long horizontal stroke.

Burgemeester Roelien Kamminga

Burgemeesters en wethouders van gemeente Weert

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Vlecken', with a large, stylized initial 'V' and a long horizontal stroke.

Raymond Vlecken

Gesteund door:

- Gemeente Stein

Samenvatting en preadvies motie: Geef warmtenetten een volwaardige plaats in de aanpak van netcongestie

Indienende gemeente(n): Sittard-Geleen, Heerlen, Maastricht, Beek, Groningen, Weert

Ondersteunende gemeenten: Stein

Status motie: Definitief en ondertekend

Strekking van de motie:

Indieners stellen dat warmtenetten de druk op het elektriciteitsnet kunnen verminderen, omdat er minder warmtepompen komen en mogelijkheid is voor collectieve warmteopslag. Daardoor is minder netverzwaring nodig, of kan het worden uitgesteld. Hierdoor worden maatschappelijke kosten vermeden. Indieners vragen de randvoorwaarden voor warmtenetten op orde te brengen en te bepleiten voor een volwaardige rol van warmte in een integrale aanpak tegen netcongestie bij kabinet en Tweede Kamer.

Preadvies VNG-bestuur: overnemen

Toelichting bij het preadvies:

De motie ondersteunt de bestaande VNG-koers.

De VNG pleit in diverse dossiers voor een integrale benadering van het meer integrale en meer decentrale energiesysteem, en de gelijkwaardige afweging tussen energiebronnen en dragers. Met name in het Nationaal Programma Energiesysteem (NPE), het Programma Energie Hoofdstructuur (PEH). De VNG neemt dit onderwerp ook mee in gesprekken met de rijksoverheid in het Landelijk actieprogramma Netcongestie (LAN) en in de lobby op het dossier Collectieve warmte. De gevraagde acties sluiten aan bij de bredere inzet van VNG.

Daarom adviseert het bestuur de motie over te nemen.

Motie: Strategisch-economische belangen beter verankeren in de aanpak van netcongestie.

Indiener: Gemeente Sittard-Geleen

De Algemene Ledenvergadering van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, bijeen op 30 september 2026,

Constateert dat:

- *netcongestie in toenemende mate een beperkende factor vormt voor economische ontwikkeling, verduurzaming en investeringen in Nederland;*
- *het huidige maatschappelijke prioriteringskader voor netcapaciteit te veel gericht is op congestieverzachting, veiligheid en maatschappelijke basisvoorzieningen; het mkb valt bijvoorbeeld niet onder het prioriteringskader*
- *Nederland voor zijn toekomstige verdienvermogen en strategische autonomie afhankelijk is van een aantal economisch en maatschappelijk cruciale sectoren en bedrijven, zoals onder meer beschreven in het rapport Wennink;*
- *de energietransitie, digitalisering en industriële ontwikkeling vragen om tijdige beschikbaarheid van elektriciteitsinfrastructuur;*
- *keuzes over de verdeling van schaarse netcapaciteit steeds vaker een afweging vergen tussen verschillende zwaarwegende publieke belangen.*

Overwegende dat:

- *economische weerbaarheid, strategische autonomie en innovatievermogen van Nederland eveneens zwaarwegende publieke belangen zijn;*
- *het wenselijk is dat deze belangen expliciet worden betrokken bij toekomstige afwegingen rondom netcapaciteit;*
- *gemeenten dagelijks geconfronteerd worden met de gevolgen van uitgestelde investeringen en vastlopende economische ontwikkelingen. Zoals vertraging bij de aanleg of uitbreiding van bedrijventerreinen.*

Verzoekt het VNG-bestuur:

1. *bij het kabinet aandacht te vragen voor een expliciete weging van strategisch-economische belangen binnen het nationale beleid rond netcongestie, denk aan industriële clusters van nationaal belang, Brainport of de Rotterdamse haven;*
2. *samen met gemeenten, provincies en relevante departementen te verkennen hoe dergelijke belangen zorgvuldig kunnen worden meegewogen zonder afbreuk te doen aan veiligheid en maatschappelijke basisvoorzieningen;*
3. *hierover het gesprek aan te gaan met het kabinet en de Tweede Kamer en de uitkomsten met gemeenten te delen.*

En gaat over tot de orde van de dag.

Namens burgemeester en wethouders van gemeente Sittard-Geleen,

Burgemeester Hans Verheijen

Gemeentesecretaris Leon Busschops

Burgemeester en wethouders van gemeente Heerlen

Burgemeester Roel Wever

Burgemeester en wethouders van gemeente Maastricht

Burgemeester Wim Hillenaar

Burgemeester en wethouders van gemeente Beek

Burgemeester Christine van Basten-Boddin

Burgemeesters en wethouders van gemeente Weert

A handwritten signature in blue ink, consisting of a stylized 'R' followed by a long horizontal stroke.

Burgemeester Raymond Vlecken

Gesteund door:

- Gemeente Stein

Samenvatting en preadvies motie: Strategisch-economische belangen beter verankeren in de aanpak van netcongestie

Indienende gemeente(n): Sittard-Geleen, Heerlen, Maastricht, Beek, Weert

Ondersteunende gemeenten: Stein

Status motie: Definitief en ondertekend

Strekking van de motie:

De motie roept de VNG op om bij het kabinet aandacht te vragen voor de strategisch-economische belangen rond netcongestie, zoals bij de industriële clusters van nationaal belang. Ook roept de motie op om samen met gemeenten, provincies en relevante departementen te verkennen hoe deze belangen kunnen worden meegewogen.

Preadvies VNG-bestuur: overnemen

Toelichting bij het preadvies:

De VNG maakt zich hard voor de aanpak van netcongestie. Dit doen we door bestuurlijke gesprekken met het kabinet, de netbeheerders en andere ketenpartners te voeren. Het bestuur ziet in deze motie een oproep om in deze gesprekken de gevolgen van netcongestie voor de economische en regionale ontwikkelingen expliciet mee te nemen. Het VNG-bestuur ziet dit als een waardevolle toevoeging op de huidige inzet.

Daarom adviseert het bestuur de motie over te nemen.

Motie Omgevingsrechtelijk sturen vanuit het energiesysteem

De Algemene Ledenvergadering van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, bijeen op 30 september 2026 van de ALV, te Lichtenvoorde

Inleiding

De beschikbaarheid van energie en netcapaciteit bepaalt mede waar woningen, bedrijven en maatschappelijke voorzieningen kunnen worden ontwikkeld. Energie is daarmee een belangrijk onderdeel van de ruimtelijke afwegingen waarvoor gemeenten verantwoordelijk zijn. Verder heeft de energietransitie steeds meer invloed op de inrichting van onze leefomgeving.

Gemeenten staan dicht bij inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties en zijn verantwoordelijk voor het in samenhang afwegen van belangen in de fysieke leefomgeving. Zij moeten daarom voldoende in staat zijn om **lokaal en integraal keuzes te maken**, waarbij energie wordt verbonden met wonen, economie, mobiliteit en andere maatschappelijke opgaven.

Het wetgevingstraject **Omgevingsrechtelijk sturen op het energiesysteem (ORSE)** bepaalt mede welke ruimte gemeenten daarvoor krijgen en hoe rollen en verantwoordelijkheden tussen rijk, provincies en gemeenten worden verdeeld. De VNG moet zich daarom inzetten voor een sterke gemeentelijke rol passend bij het subsidiariteitsbeginsel van de Omgevingswet. Uitgangspunt daarbij moet zijn: **lokaal, tenzij het een nationaal/provinciaal belang is én dit belang niet doelmatig en doeltreffend door gemeenten kan worden behartigd.**

Constaterende dat:

- gemeenten als eerste overheid verantwoordelijk zijn voor de fysieke leefomgeving en voor grote maatschappelijke opgaven zoals **wonen, economie, mobiliteit en de energie- en warmtetransitie**;
- onder de Omgevingswet bevoegdheden voor de fysieke leefomgeving zoveel mogelijk bij gemeenten zijn belegd en daarbij een samenhangende **verantwoordelijkheidsverdeling tussen gemeenten, provincies en het rijk** wordt gehanteerd;
- de beschikbaarheid van energie steeds bepalender wordt voor waar woningen, bedrijven, infrastructuur (mobiliteit) en maatschappelijke voorzieningen kunnen worden ontwikkeld;
- gemeenten daarom energie integraal moeten kunnen meewegen in hun ruimtelijke keuzes en daarbij **voldoende lokale zeggenschap en handelingsruimte** nodig hebben;
- het wetgevingstraject **Omgevingsrechtelijk sturen op het energiesysteem (ORSE)** rechtstreeks raakt aan de gemeentelijke ruimte om deze verantwoordelijkheid waar te maken;
- gemeenten alleen verantwoordelijkheid kunnen dragen als zij daarvoor ook **daadwerkelijk de bevoegdheden, beleidsruimte, informatie en middelen krijgen**;
- fundamentele vragen over de **systematiek, de interbestuurlijke rolverdeling** en de praktische en financiële uitvoerbaarheid van de voorgestelde wetgeving nog onvoldoende zijn uitgewerkt;
- in de RES-regio's gemeenten gezamenlijk optrekken bij integrale programmering van het regionale energiesysteem en daarmee laten zien dat **regionale samenwerking ook zonder doorslaggevende sturing van hogere overheden effectief is**;

Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.

- deze opgebouwde regionale samenwerking een belangrijke basis vormt voor democratisch gelegitimeerde keuzes die recht doen aan zowel gemeentelijke belangen als regionale opgaven;
- Overheden en netbeheerders in de Interbestuurlijke Samenwerkingsagenda Energiesysteem hebben vastgelegd, dat ook gemeentelijke en regionale regie onomstotelijk leidend is voor de koppeling tussen energie en ruimte en daarin keuzes te maken zijn op basis van één gezamenlijk energiebeeld;

Overwegende dat:

- een toekomstbestendig decentraal energiesysteem vraagt om een goede verbinding tussen **landelijke kaders en lokale en regionale kennis, uitvoeringskracht en democratische legitimiteit**;
- de verantwoordelijkheid voor de fysieke leefomgeving vraagt om **gemeentelijke regie en ruimte voor lokaal maatwerk**;
- een verschuiving van zeggenschap van gemeenten naar provincies, zoals nu wordt overwogen door het ministerie, alleen gerechtvaardigd is wanneer de aard en schaal van de opgave dit aantoonbaar noodzakelijk maken;
- gemeenten voldoende bevoegdheden, beleidsruimte, gegevens, kennis en financiële middelen nodig hebben om hun verantwoordelijkheid voor de fysieke leefomgeving en vanuit de lokale context (MS/LS netvlak, warmte, opwek en opslag) te kunnen sturen op het energiesysteem daadwerkelijk waar te maken;
- de verdere uitwerking van ORSE moet bijdragen aan een **meer integraal en decentraal energiesysteem**, waarin onder meer energie-infrastructuur, vraag, aanbod, opslag en flexibiliteit met ruimtelijke ontwikkeling kunnen worden verbonden;
- Een succesvolle energietransitie randvoorwaardelijk afhankelijk is van het principe van 'één overheid', waarbij de naleving van de gemaakte proces- en samenwerkingsafspraken — conform de door de ALV aangenomen VNG-resolutie Interbestuurlijke Samenwerkingsagenda Energiesysteem — als leidende bestuurlijke sturingsfilosofie moet worden gehanteerd;
- VNG op 24 juli een brief heeft gestuurd aan de ministers Van Veldhoven en Boekholt-O'Sullivan om haar zorgen te benoemen rondom het traject ORSE.

Verzoekt het VNG-bestuur om:

1. Vast te stellen dat bij de uitwerking van het wetsvoorstel een aantal principes in stand dienen te blijven waaronder het **subsidiariteitsbeginsel** conform Omgevingswet en dit actief bij de minister onder de aandacht te brengen;
2. De minister te verzoeken te komen met duidelijke kaders (voor de invulling van de gebiedsgerichte coördinerende taak bij provincies) waarmee de **positie van de gemeente in de ruimtelijke ordening is geborgd**.
3. Met de minister in gesprek te gaan over de mogelijke maatschappelijke gevolgen van dit wetgevingstraject. En daarbij op te roepen tot het starten van een **gezamenlijk onafhankelijk onderzoek naar de maatschappelijke en juridische gevolgen en gevolgen voor de uitvoering** van het aankomende conceptwetsvoorstel.
4. De ALV te informeren wanneer uit het onderzoek blijkt dat de **rol en verantwoordelijkheid, in de ruimtelijke ordening, van gemeenten in het geding komt**.

En gaat over tot de orde van de dag.

Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.

Bezoekadres
Burgemeester van der
Dussenplein 1

E-mailadres
gemeente@hengelo.nl
Telefoonnummer
14-074

Met vriendelijke groet,
namens burgemeester en wethouders van Hengelo,

gemeentesecretaris,
D. Lacroix

burgemeester,
S.W.J.G. Schelberg

Mede-indieners

Gemeente Arnhem

Ondersteunen

Gemeente Assen
Gemeente Enschede
Gemeente Heerlen

Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.

Bezoekadres

Burgemeester van der
Dussenplein 1

E-mailadres

gemeente@hengelo.nl

Telefoonnummer

14-074

Samenvatting en preadvies motie 'Omgevingsrechtelijk sturen vanuit het energiesysteem':

Indienende gemeente(n):

- Gemeente Hengelo
- Gemeente Arnhem

Ondersteunende gemeenten:

- Assen
- Enschede
- Heerlen

Status motie: definitief en ondertekend

Strekking van de motie:

Het wetgevingstraject Omgevingsrechtelijk sturen op het energiesysteem (ORSE) bepaalt mede welke ruimte gemeenten krijgen om lokaal en integraal keuzes te maken, waarbij energie wordt verbonden met wonen, economie, mobiliteit en andere maatschappelijke opgaven. Het traject bepaalt hoe rollen en verantwoordelijkheden tussen rijk, provincies en gemeenten worden verdeeld. De VNG moet zich inzetten voor een sterke gemeentelijke rol passend bij het subsidiariteitsbeginsel van de Omgevingswet. Uitgangspunt daarbij moet zijn: lokaal, tenzij het een nationaal/provinciaal belang is én dit belang niet doelmatig en doeltreffend door gemeenten kan worden behartigd.

Preadvies VNG-bestuur: overnemen

Toelichting bij het preadvies

De motie ondersteunt de bestaande VNG-koers en is in lijn met de brief op 24 juli aan de ministers Van Veldhoven en Boekholt-O'Sullivan is gestuurd. We hebben hierin onze zorgen rondom het ORSE-wetgevingstraject onder de aandacht gebracht.

Onze zorgen richten zich op:

- In de concepttekst die voorligt komen de bevoegdheden voor regionale energie-infrastructuur standaard bij de provincies te liggen. Dat is anders dan de 'normale' lijn in het omgevingsrecht, waarbij het uitgangspunt 'lokaal, tenzij' geldt (het subsidiariteitsbeginsel). Dat is de kern van de gemeentelijke taak onder de Omgevingswet: bepalen welke functies waar worden toegelaten, en daarbij wonen, werken, mobiliteit, warmte en leefbaarheid in samenhang af te wegen. Energie is daarin één belang, niet het enige, maar het energiebelang wordt hiermee volledig ingekaderd.
- Problemen ontstaan hierbij onder andere in de warmtetransitie, waar de gemeente een leidende rol heeft, maar die nu ingeperkt kan worden door keuzes van de provincie. Dit kan, ook onbedoeld, leiden tot belemmeringen in de warmtetransitie.
- Ook zeggenschap in keuzes voor middenspanning kunnen hiermee buiten de gemeenten worden geplaatst.

- Voor laagspanning (onder 400kVA) sluit het voorstel omgevingsrechtelijke sturing volledig uit. Dus daar kan geen enkele overheid meer sturen. Dit is juist het niveau waar waar de gemeentelijke opgave grotendeels ligt: woningen die van het gas af gaan met een warmtepomp, laadpalen in de openbare ruimte en bij woningen, zonnepanelen op daken met teruglevering in de middagpiek, kantoren, scholen, zorginstellingen en sportaccommodaties die elektrificeren, en mkb-bedrijven die een deel van hun bedrijfsproces omzetten. Stuk voor stuk kleine aansluitingen. De impact op het net ontstaat niet door één investeringsbesluit maar door de optelsom, en juist die optelsom is bij uitstek een gebiedsgerichte, ruimtelijke vraag.

De gevraagde actie is daarmee haalbaar en wenselijk. Het punt van een gezamenlijk onafhankelijk onderzoek naar de maatschappelijke en juridische gevolgen en gevolgen voor de uitvoering hangt ook af van de houding en betrokkenheid van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat.

Daarom adviseert het bestuur de motie over te nemen.

Motie van de gemeente Land van Cuijk

Titel motie: Wegnemen belemmeringen en versterken Rijksregie en ondersteuning bij de realisatie van woonwagenstandplaatsen

Datum indiening: 17 september 2026

Aanleiding en toelichting

Gemeenten staan voor de belangrijke opgave om uitvoering te geven aan het woonwagen- en standplaatsenbeleid en daarmee invulling te geven aan de verantwoordelijkheid die voortvloeit uit het mensenrechtelijk kader en het nationale beleidskader van het Rijk. In de praktijk blijkt dat de realisatie van woonwagenstandplaatsen complex, tijdrovend en kostbaar is. Gemeenten lopen daarbij tegen juridische, planologische, financiële en praktische knelpunten aan.

Een **specifiek knelpunt** betreft de toepassing van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) bij de herplaatsing van bestaande woonwagens. VRO heeft ambtelijk aangegeven dit knelpunt te herkennen en te bezien hoe dit in een voorgenomen wijziging van het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) kan worden opgelost. De precieze uitwerking, reikwijdte en planning zijn nog niet formeel vastgelegd.

Bij de herplaatsing van een bestaande woonwagen gaat het om het opnieuw plaatsen van een bestaand bouwwerk. Voor het technische eiseniveau van die woonwagens is daarom het reeds verkregen niveau relevant. Een nieuwe kwaliteitsborging bij herplaatsing kan in die situatie leiden tot extra kosten, administratieve lasten en vertraging, terwijl de woonwagens ook na verplaatsing aan de toepasselijke technische voorschriften van het Bbl moet voldoen en voor de standplaats daarnaast een omgevingsplanactiviteit vereist kan zijn.

Daarnaast lopen gemeenten tegen **brede knelpunten** aan. De huidige uitvoeringstermijnen van de Regeling Huisvesting Aandachtsgroepen (RHA) sluiten onvoldoende aan bij de uitvoeringspraktijk, de financiële ondersteuning vanuit het Rijk is ontoereikend en er is behoefte aan meer landelijke regie en ondersteuning. Hierdoor dreigt vertraging van projecten en bestaat het risico dat gemeenten worden geconfronteerd met terugbetalingsverplichtingen terwijl zij nog bezig zijn de opgave zorgvuldig uit te voeren.

Concluderende dat:

- Nederland kampt met een groot tekort aan woonwagenstandplaatsen en betaalbare woonwagens;
- gemeenten bij de realisatie van woonwagenstandplaatsen worden geconfronteerd met beperkte capaciteit en uiteenlopende juridische, planologische, maatschappelijke en bestuurlijke vraagstukken;
- de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) van toepassing is op het plaatsen van woonwagens;
- het ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening het knelpunt bij de herplaatsing van bestaande woonwagens ambtelijk heeft herkend en heeft aangegeven hiervoor een oplossing te willen betrekken bij een voorgenomen wijziging van het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl), terwijl de precieze uitwerking, reikwijdte en planning daarvan nog niet formeel zijn vastgelegd;
- bestaande woonwagens die rechtmatig op een andere standplaats hebben gestaan bestaande bouwwerken zijn, waarbij voor het technische eiseniveau het bestaande kwaliteitsniveau relevant is;

- een nieuwe technische beoordeling onder de Wkb bij herplaatsing kan leiden tot extra kosten, administratieve lasten en vertraging;
- de uitvoeringstermijnen van al toegekende RHA-subsidies onvoldoende aansluiten op de feitelijke uitvoeringspraktijk;
- de beschikbare Rijksbijdragen slechts een beperkt deel van de werkelijke kosten dekken, terwijl gemeenten en woningcorporaties worden geconfronteerd met aanzienlijke financiële tekorten.

Overwegende dat:

Specifiek knelpunt (Wet kwaliteitsborging voor het bouwen)

- het opnieuw plaatsen van een bestaande woonwagen het herplaatsen van een bestaand bouwwerk betreft, waarbij voor het technische eiseniveau het bestaande kwaliteitsniveau relevant is;
- een nieuwe technische beoordeling onder de Wkb in die gevallen geen aantoonbare meerwaarde heeft voor de bouwkwaliteit of veiligheid, maar wel tot extra kosten, administratieve lasten en vertraging kan leiden;
- deze belemmeringen een doelmatige benutting van bestaande woonwagens in de weg kunnen staan;

Bredere knelpunten (Ondersteuning bij de realisatie van woonwagenstandplaatsen)

- zonder voldoende landelijke ondersteuning en regie het risico bestaat dat de uitvoering van de woonwagenopgave tussen gemeenten sterk uiteenloopt;
- woonwagenstandplaatsen onderdeel zijn van de bredere volkshuisvestelijke en woningbouwopgave;
- het Rijk een belangrijke verantwoordelijkheid draagt voor het realiseren van de nationale opgave rond woonwagenstandplaatsen en het waarborgen van gelijke behandeling van woonwagenbewoners.

Spreekt uit dat:

- de realisatie van voldoende woonwagenstandplaatsen een nationale opgave is, waarbij onnodige belemmeringen voor de herplaatsing van bestaande woonwagens moeten worden weggenomen en gemeenten behoefte hebben aan voldoende Rijksregie, financiële ondersteuning, passende uitvoeringstermijnen en deskundige uitvoeringsondersteuning.

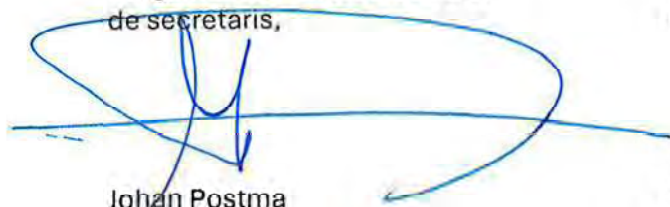
Oproep aan het VNG-bestuur

1. bij het kabinet te bepleiten dat het voornemen om het verplaatsen en opnieuw plaatsen van bestaande woonwagens die rechtmatig op een andere standplaats hebben gestaan vergunning- en meldingsvrij te maken daadwerkelijk wordt opgenomen in de voorgenomen wijziging van het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl), onverminderd een eventueel vereiste omgevingsplanactiviteit voor de standplaats;
2. daarbij als uitgangspunt te hanteren dat het reeds verkregen kwaliteitsniveau van deze bestaande woonwagens wordt gerespecteerd en dat daarom bij herplaatsing geen nieuwe kwaliteitsborging op grond van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) wordt verlangd;
3. zich ervoor in te zetten dat de voorgenomen wijziging van de regelgeving zodanig wordt vormgegeven dat herplaatsing van bestaande woonwagens niet langer wordt belemmerd door onnodige technische toetsing en daarmee samenhangende kosten;
4. richting het kabinet en de Tweede Kamer te bepleiten dat het Rijk een sterkere landelijke regierol op zich neemt bij de realisatie van woonwagenstandplaatsen, waaronder het bevorderen van uniforme kaders, kennisdeling, uitvoeringsondersteuning en continuïteit van beleid;
5. richting het kabinet te bepleiten dat het Rijk substantieel aanvullende financiële middelen beschikbaar stelt voor de realisatie van woonwagenstandplaatsen, zodat gemeenten en

- woningcorporaties niet onevenredig worden belast met de aanzienlijke tekorten die momenteel optreden;
6. zich in te zetten voor een generieke verlenging van de uitvoeringstermijnen van al toegekende RHA-subsidies voor woonwagenstandplaatsen met ten minste vijf jaar, dan wel een vergelijkbare generieke regeling die voorkomt dat gemeenten op korte termijn worden geconfronteerd met terugbetalingsverplichtingen, en dat het Rijk zich in de tussentijd terughoudend opstelt bij terugvordering van reeds verstrekte middelen;
 7. bij het Rijk aan te dringen dat binnen de bestaande landelijke uitvoerings- en ondersteuningsstructuren voldoende specifieke kennis, expertise en ondersteuning beschikbaar is voor gemeenten bij juridische, planologische, financiële en beleidsmatige vraagstukken rond de realisatie van woonwagenstandplaatsen.

En gaat over tot de orde van de dag.

Burgemeester en wethouders,
de secretaris,

Johan Postma

de burgemeester,

Marieke Moorman

De motie

Wegnemen belemmeringen en versterken Rijksregie en ondersteuning bij de realisatie van woonwagenstandplaatsen

wordt mede ingediend door de gemeente

Maastricht

Namens het college van burgemeester en wethouders

Datum

16 september 2027

Handtekening

Naam en functionaris burgemeester

Wim Hillenaar
burgemeester

De motie

Wegnemen belemmeringen en versterken Rijksregie en ondersteuning bij de realisatie van woonwagenstandplaatsen

wordt mede ingediend door de gemeente

.....'s-Hertogenbosch

Namens het college van burgemeester en wethouders

Datum

.....16 september 2026

Handtekening

.....

Naam en functionaris

.....Pieter Paul Slikker, wethouder

De motie

Wegnemen belemmeringen en versterken Rijksregie en ondersteuning bij de realisatie van woonwagenstandplaatsen

wordt mede ingediend door de gemeente

.....Hoorn.....

Namens het college van burgemeester en wethouders

Datum

.....15-9-2026.....

Burgemeester en wethouders gemeente Hoorn

De secretaris

de burgemeester

Samenvatting en preadvies motie: Wegnemen belemmeringen en versterken Rijksregie en ondersteuning bij de realisatie van woonwagenstandplaatsen

Indienende gemeente(n): Land van Cuijk, Maastricht, 's-Hertogenbosch, Hoorn

Ondersteunende gemeenten:

Status motie: definitief en ondertekend

Strekking van de motie:

De motie verzoekt het VNG-bestuur bij het Rijk te pleiten voor:

- het wegnemen van onnodige belemmeringen vanuit de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) bij de herplaatsing van bestaande woonwagens, met respect voor het reeds verkregen kwaliteitsniveau;
- meer landelijke regie, kennisdeling en uitvoeringsondersteuning bij de realisatie van woonwagenstandplaatsen;
- aanvullende Rijksmiddelen voor de realisatie van woonwagenstandplaatsen;
- verruiming van de uitvoeringstermijnen van reeds toegekende RHA-subsidies, dan wel een vergelijkbare oplossing waarmee terugbetalingsrisico's worden voorkomen;
- voldoende specifieke kennis en expertise over woonwagenstandplaatsen binnen de bestaande landelijke uitvoerings- en ondersteuningsstructuren.

Preadvies VNG-bestuur: Overnemen

Toelichting bij het preadvies

De VNG herkent de door Land van Cuijk geschetste knelpunten. Gemeenten lopen bij de realisatie van woonwagenstandplaatsen tegen juridische, planologische, financiële en uitvoeringsvraagstukken aan. Ook de toepassing van de Wkb bij de herplaatsing van bestaande woonwagens kan leiden tot extra kosten, administratieve lasten en vertraging. Meer landelijke regie op kennisdeling en uitvoeringsondersteuning bij de realisatie van woonwagenstandplaatsen is nodig, overigens zonder dat het Rijk daarbij in de bevoegdheden van de gemeenten moet treden.

De motie sluit aan bij de bestaande VNG-inzet richting het Rijk voor het wegnemen van onnodige belemmeringen, voldoende Rijksfinanciering, passende uitvoeringstermijnen en betere ondersteuning van gemeenten bij de realisatie van woonwagenstandplaatsen. De motie ondersteunt en versterkt daarmee de al ingezette VNG-lijn.

Het VNG bestuur adviseert daarom de motie over te nemen.

Gemeente Nissewaard, Voor een volledige en structurele compensatie van de Wet open overheid

Titel motie: Voor een volledige en structurele compensatie van de Wet open overheid

Datum indiening: 17 september 2026

Aan: de Algemene Ledenvergadering van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, in vergadering bijeen op 30 september 2026

Constaterende dat:

- De Wet open overheid (Woo) een belangrijk doel dient: transparantie en controleerbaarheid van het openbaar bestuur en het vertrouwen van inwoners in de overheid;
- Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties in maart 2026 een rapport heeft opgeleverd naar de uitvoeringslasten van Woo-verzoeken;
- De VNG, het IPO en UvW in juni 2026 hebben opgeroepen om gemeenten met voldoende middelen en realistische uitvoeringsvoorwaarden blijvend te ondersteunen.
- De uitvoering van de Woo gemeenten echter structureel voor aanzienlijke kosten stelt, onder meer door personele inzet, juridische ondersteuning, informatiebeheer, digitalisering en het behandelen van omvangrijke Woo-verzoeken;
- Gemeenten daardoor middelen moeten onttrekken aan andere publieke taken om aan wettelijke verplichtingen op grond van de Woo te kunnen voldoen;

Spreekt uit dat:

- De uitvoering van de Woo alleen uitvoerbaar en financieel houdbaar is wanneer gemeenten daarvoor volledig en structureel door het Rijk worden gecompenseerd.

Roept het VNG-bestuur op om:

- De uitvoeringsvoorwaarden en de financiële compensatie van de Woo op korte termijn gezamenlijk met het Rijk te evalueren, en de uitkomsten daarvan aan de gemeenten terug te koppelen.
- Daarbij uit te gaan van de werkelijke uitvoeringslasten, kosten en capaciteit bij gemeenten en niet uitsluitend van een vooraf vastgesteld normbedrag;
- Bij de bepaling van deze uitvoeringsvoorwaarden en kosten in ieder geval rekening te houden met personele capaciteit, juridische en inhoudelijke ondersteuning, informatiebeheer en digitalisering, actieve openbaarmaking en de noodzakelijke investering in systemen en archivering;

En gaat over te de orde van de dag.

A handwritten signature in blue ink, consisting of several vertical strokes followed by a large, sweeping loop and a horizontal line extending to the right.

de gemeentesecretaris
M. Visscher

A handwritten signature in blue ink, featuring a large, stylized 'C' followed by a series of loops and a horizontal line.

de burgemeester
C.H.J. Lamers

Samenvatting en preadvies motie Voor een volledige en structurele compensatie van de Wet open overheid

Indienende gemeente(n): Nissewaard

Ondersteunende gemeenten: Voorne aan Zee, Westland

Status motie: definitief en ondertekend

Strekking van de motie:

De motie vraagt de VNG om met het Rijk de uitvoeringsvoorwaarden en financiële compensatie van de Woo te evalueren en daarbij uit te gaan van de werkelijke gemeentelijke uitvoeringslasten. Daarbij moeten onder meer personele capaciteit, juridische en inhoudelijke ondersteuning, informatiebeheer, digitalisering, actieve openbaarmaking, systemen en archivering worden betrokken.

Preadvies VNG-bestuur: overnemen

Toelichting bij het preadvies

De motie ondersteunt de bestaande VNG-lijn dat structurele taken alleen uitvoerbaar zijn als daar passende en toereikende middelen tegenover staan. Voor de Woo geldt dat de daadwerkelijke uitvoeringslasten voor gemeenten leidend zijn bij de beoordeling van de financiële compensatie.

VNG, IPO en BZK hebben reeds afgesproken de werkelijke kosten van de uitvoering te onderzoeken en te monitoren. Die uitkomsten geven inzicht in de vraag of de bestaande compensatie nog aansluit bij de praktijk en of bijstelling nodig is. Met deze motie geeft de achterban het bestuur een duidelijk mandaat om vast te houden aan compensatie op basis van feitelijke uitvoeringslasten en om, waar nodig, bij het Rijk voor aanvullende middelen te bepleiten.

Het bestuur adviseert daarom de motie over te nemen.

Motie

Evaluatie en verbetering proces "eerder aanvragen" transportcapaciteit woningbouw en scholen

Indiener: Gemeente Oudewater

Datum indiening: 17 september 2026

Het VNG-congres, bijeen op 29 en 30 september 2026,

Aanleiding:

Netbeheerders hebben onvoldoende transportcapaciteit om alle aanvragen voor nieuwe of zwaardere aansluitingen toe te kennen. Voor onder andere woningbouwprojecten en schoolhuisvestingsprojecten dreigen concrete gevolgen. Projecten die planologisch gereed zijn, komen niet van de grond door een gebrek aan beschikbaar transportvermogen. In veel regio's lopen projecten het risico op vertraging of zelfs te stranden, zo ook voor de gemeente Oudewater. De netbeheerders proberen nu inzicht te krijgen in de gevraagde capaciteit.

Kort voor het zomerreces is bepaald dat gemeenten vanaf 1 oktober 2026 gebruik kunnen maken van het proces 'eerder aanvragen'. Deze werkwijze laat gemeenten in een vroeg planningsstadium transportcapaciteit reserveren voor woningbouwprojecten, mits projecten zo snel mogelijk worden ingediend en voldaan wordt aan de gestelde criteria.

Constaterende dat:

- gemeenten een nieuwe privaatrechtelijke taak hebben gekregen. Niet eerder waren zij verantwoordelijk voor het beoordelen en indienen van woningbouwprojecten en schoolhuisvestingsprojecten bij de netbeheerder;
- de totstandkoming van dit proces en het vaststellen van de daarbij behorende beleidsregels onder grote tijdsdruk heeft plaatsgevonden na overleg tussen onder meer de VNG, het IPO, de ACM, Netbeheer Nederland en de ministeries van BZK en EZK;
- vanwege de korte deadlines van het proces 'eerder aanvragen' en het extra (juridische) werk wat deze aanpassing met zich meebrengt nagenoeg onmogelijk was om in de door de VNG voorgestelde beleidsregels lokale beleidsruimte in te voegen, waaronder de mogelijkheid om projecten op basis van zwaarwegend maatschappelijk belang (te denken valt aan de aanwezigheid van maatschappelijke functies, woningbouw in kleine kernen, of hogere percentages betaalbare woningbouw) te prioriteren boven andere projecten.

- gemeenten daarmee onvoldoende tijd hebben gekregen om op een zorgvuldige wijze bestuurlijke afwegingen te maken, lokaal beleid vast te stellen en te implementeren ;
- de vastgestelde termijnen bovendien deels samenvielen met het zomerreces, waardoor een zorgvuldig proces onder druk is komen te staan;

Spreekt uit:

- haar treurnis over het feit dat gemeenten in het proces 'eerder aanvragen' gedwongen zijn om onder hoge tijdsdruk en met beperkte beleidsruimte aanvragen voor transportcapaciteit bij de netbeheerders aan te vragen.

Verzoekt het VNG-bestuur:

1. het proces "eerder aanvragen" en de wijze waarop dit landelijk is ingevoerd zo spoedig mogelijk te evalueren met gemeenten;
2. daarbij expliciet aandacht te besteden aan de uitvoerbaarheid voor gemeenten, de samenwerking tussen partijen (waaronder de VNG, het IPO, de ACM, Netbeheer Nederland en de ministeries van EZK en BZK), de periode waarin dit proces doorlopen moest worden en de juridische, bestuurlijke en democratische zorgvuldigheid van het proces, alsmede het ontbreken van de mogelijkheid om vanuit de maatschappelijke opgaven die gemeentebesturen hebben, wijzigingen in de prioritering van projecten aan te brengen;
3. een voorstel te doen hoe dit in de toekomst te voorkomen.

En gaat over tot de orde van de dag.

Namens gemeente Oudewater

Het college van burgemeester en wethouders,

drs. S.G.M. van Eck
Gemeentesecretaris

drs. A.M. Jongerius
Burgemeester

De onderstaande gemeenten ondertekenen deze motie eveneens:

Gemeente Stichtse Vecht

Het college van burgemeester en wethouders,

drs. D.R. Polman

Wethouder

Gemeente Lopik

Het college van burgemeester en wethouders,

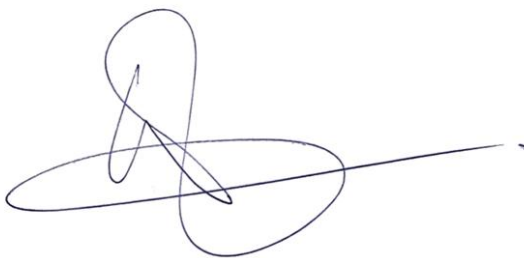

J. Vente

Wethouder

Gemeente Vijfheerenlanden

Het college van burgemeester en wethouders,

J. de Jonge

Gemeentesecretaris

Gemeente Nieuwegein

Het college van burgemeester en wethouders,

A handwritten signature in blue ink, consisting of a large loop followed by a horizontal stroke.

W. Eggengoor

Wethouder

Gemeente Woerden

Het college van burgemeester en wethouders,

A handwritten signature in blue ink, featuring a series of connected loops and a long horizontal stroke.

J.J. Vierstra

Wethouder

De onderstaande gemeentes ondersteunen deze motie eveneens:

Gemeente De Ronde Venen

Gemeente Montfoort

Samenvatting en preadvies motie evaluatie en verbetering proces “eerder aanvragen”
transportcapaciteit woningbouw en scholen

Indienende gemeente(n): Oudewater, Stichtse Vecht, Lopik, Vijfheerenlanden, Nieuwegein, Woerden

Ondersteunende gemeenten: De Ronde Venen, Montfoort

Status motie: Definitief en ondertekend

Strekking van de motie: De motie vraagt het proces "eerder aanvragen" en de wijze waarop dit landelijk is ingevoerd te evalueren met gemeenten. Aandacht bij de evaluatie te hebben voor de uitvoerbaarheid voor gemeenten en de samenwerking tussen de verschillende partijen. En tot slot om een voorstel te doen om op basis van de evaluatie lessen te trekken voor de toekomst.

Preadvies VNG-bestuur: overnemen

Toelichting bij het preadvies

De motie is ondersteunend aan het voornemen van de VNG om het traject van “eerder aanvragen” intern te evalueren. Ook maakt de VNG zich hard bij het rijk voor een evaluatie van het traject “eerder aanvragen”. De VNG brengt bij de interne evaluatie in kaart wat de positie van de vereniging was in het traject en welke stappen daarbij zijn ondernemen. Bij de evaluatie wordt ook de rol van de netbeheerders betrokken. Het bestuur beschouw deze motie als een oproep die lijn vast te houden.

Daarom adviseert het bestuur de motie over te nemen.

MOTIE

Onderwerp: Lobby voor verruiming bevoegdheden voor sportvissers en andere inwoners voor het vangen van uitheemse rivierkreeften

De algemene ledenvergadering van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, in vergadering bijeen op 30 september 2026,

constaterende dat:

- het op grond van de [Visserijwet 1963](#) verboden is om als particulier gericht rivierkreeften te vangen. Het gebruik van fuiken of kreeftenkorven is voorbehouden aan beroepsvissers;
- particulieren alleen met een hengel (en de juiste visdocumenten) mogen vissen, waarbij rivierkreeften slechts als bijvangst mogen worden gevangen;
- de meeste rivierkreeften in de Nederlandse wateren invasieve exoten (zoals de Amerikaanse rivierkreeft) zijn;
- de aantallen van deze invasieve exoten nog steeds toenemen;
- een effectieve bestrijding vraagt om landelijke regie, wettelijke bevoegdheid, structurele financiering en een combinatie met andere maatregelen die de waterkwaliteit verbeteren;
- ook waterschappen willen dat het ministerie overgaat tot het actief afvangen van deze invasieve exoten om de explosief gegroeide populatie terug te brengen tot een beheersbare omvang.

overwegende dat:

- de uitheemse rivierkreeften in belangrijke mate bijdragen aan een slechtere ecologische waterkwaliteit doordat zij de bodem omwoelen, waterplanten vernielen en eten evenals veel visbroed en andere waterdieren;
- door het graafwerk van de kreeften slootoevers worden aangetast en landbouwgrond verzakt;
- het aantal beroepsvissers in Nederland beperkt is;
- beroepsvissers vooral in natuurgebieden en nauwelijks in stedelijk water actief (zullen) zijn;
- de dichtheid aan schadelijke rivierkreeften in stedelijk water niet zal verminderen door vangst in natuurgebieden;
- er alleen al in de gemeente Stichtse Vecht vele tientallen sportvissers en bewoners interesse zouden hebben voor het gericht vissen op deze exotische rivierkreeften.

van mening dat:

- sportvisser en inwoners de bevoegdheid zouden moeten krijgen om met daarvoor geschikt vistuig gericht te vissen op invasieve uitheemse rivierkreeften voor eigen consumptie;
- dat deze bevoegdheid een aanzienlijke bijdrage kan leveren aan een lagere dichtheid van de populatie uitheemse invasieve rivierkreeften, juist ook in stedelijk water.

roept het VNG-bestuur op:

1. zich namens de Nederlandse gemeenten actief in te zetten richting het Rijk voor een verruiming van bevoegdheid voor sportvissers en andere inwoners om met daarvoor geschikt vistuig gericht te vissen op invasieve uitheemse rivierkreeften en deze te vervoeren naar huis voor eigen consumptie;
2. dit punt expliciet te agenderen in gesprekken met het Ministerie van Landbouw, Visserij, voedselzekerheid en Natuur (LVVN) en andere relevante departementen;
3. de verwachting naar het Rijk uit te spreken dat het Rijk de verantwoordelijkheid in de aanpak van de rivierkreeft met kracht (verder) oppakt;

en gaat over tot de orde van de dag.

Namens het college van de gemeente Stichtse Vecht,

drs. A.J.H.T.H. Reinders
burgemeester

F.W.H. van Liempdt
wethouder

Bronnen:

- [Rivierkreeften | Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier](#)
- [Lemmers, P., H. van Kleef, B. Koese, Y. Janssen \(2026\) Afwegingskader rivierkreeften. Ten behoeve van beleidsmatige beslissingen voor waterbeheerders en -beleidsmakers: Achtergronddocument. Versie 1.0. Stichting Toegepast Onderzoek Water, Amersfoort](#)

Samenvatting en preadvies motie Rivierkreeft

Indienende gemeente(n): Stichtse Vecht

Ondersteunende gemeenten: -

Status motie: Definitief en ondertekend

Strekking van de motie: lobby voor verruiming van bevoegdheden van sportvissers en andere inwoners om gericht te kunnen vissen op rivierkreeften en zo ook bij te kunnen dragen aan de bestrijding van overlast door deze dieren.

Preadvies VNG-bestuur: overnemen

Toelichting bij het preadvies

De rivierkreeft is een van de vele exoten die overlast veroorzaakt, waaronder ook de Japanse duizendknoop en eikenprocessierups. Verschil met de andere exoten is dat voor de rivierkreeften het ministerie (van LVVN) juridisch eigenaar is via de Visserijwet en ook eisen stelt aan de manier waarop bestrijding plaatsvindt. Dat betekent dat gemeenten niet zelf de bestrijding van de rivierkreeft kunnen bepalen.

Standpunt van de VNG is dat het rijk en (voor sommige soorten) provincies bevoegd gezag zijn voor de bestrijding van invasieve exoten en veel steviger moeten inzetten op dit onderwerp. Verruiming van regelgeving voor bestrijding van de Amerikaanse rivierkreeft is hiermee in lijn.

Deze motie ondersteunt de bestaande VNG-koers ten aanzien van de rivierkreeft. Gemeenten krijgen er geen taak bij. Deze motie is erop gericht dat waar energie zit in de samenleving, organisaties of inwoners ook in staat worden gesteld (op verantwoorde wijze) bij te dragen aan de bestrijding van deze exoot. Daarom adviseert het bestuur de motie over te nemen.

Motie: Toereikende rijksfinanciering nieuw streekomroepbestel

De ledenvergadering van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, in vergadering bijeen op 30 september 2026,

Constaterende dat:

- Per 1 januari 2028 een nieuw publiek lokaal mediabestel wordt voorzien, met streekomroepen die aan hogere eisen voor professionaliteit, journalistieke kwaliteit en continuïteit moeten voldoen;
- gemeenten nog onvoldoende zekerheid hebben over de financiële gevolgen van deze stelselwijziging en het vervallen van tijdelijke stimuleringsmiddelen;
- de Tweede Kamer de regering heeft verzocht per verzorgingsgebied te monitoren hoe de totale publieke bekostiging van de lokale publiekemediaproductie zich vanaf 2028 ontwikkelt ten opzichte van de huidige situatie.

Overwegende dat:

- Onafhankelijke lokale en regionale journalistiek essentieel is voor een goed functionerende lokale democratie;
- voorkomen moet worden dat onvoldoende rijksfinanciering ertoe leidt dat gemeenten aanvullende middelen moeten inzetten om aan de landelijke eisen voor het nieuwe streekomroepbestel te kunnen voldoen;
- bij nieuwe taken en verplichtingen als gevolg van landelijke beleidskeuzes het uitgangspunt 'wie bepaalt, betaalt' leidend moet zijn;
- een gezamenlijk gemeentelijk geluid via de VNG noodzakelijk is om dit belang blijvend bij het Rijk onder de aandacht te brengen.

Verzoekt het bestuur en de kandidaatstellingscommissie van de VNG:

- De financiële gevolgen van het nieuwe streekomroepbestel voor gemeenten actief te blijven volgen en de belangen van gemeenten hierover richting het Rijk te blijven behartigen;
- bij het Rijk aan te dringen op structureel toereikende rijksfinanciering, zodat gemeenten niet worden geconfronteerd met extra financiële lasten als gevolg van de invoering en kwaliteitseisen van het nieuwe bestel;
- de door de Tweede Kamer gevraagde monitoring te benutten om tijdig inzichtelijk te maken of de rijksbekostiging toereikend is en, indien tekorten ontstaan, bij het Rijk aan te dringen op aanvullende financiering.

En gaat over tot de orde van de dag.

gemeente Bronckhorst

gemeente
Doetinchem

gemeente
Oude IJsselstreek

gemeente
Winterswijk

Winterswijk, 15 september 2026

College van burgemeester en wethouders, namens deze:

Loes Ten Dolle (wethouder)

mede namens de colleges van de Achterhoekse gemeenten: Bronckhorst, Doetinchem, Oude IJsselstreek

gemeente Bronckhorst

[gD] gemeente
Doetinchem

gemeente
Oude IJsselstreek

gemeente
Winterswijk

Samenvatting en preadvies motie: Toereikende rijksfinanciering nieuw streekomroepbestel

Indienende gemeente(n): Winterswijk

Ondersteunende gemeenten: Bronckhorst, Doetinchem, Oude IJsselstreek

Status motie: definitief en ondertekende

Strekking van de motie:

Oproep aan de VNG om de financiële gevolgen voor gemeenten van de vorming van streekomroepen actief te blijven volgen en de belangen van gemeenten actief te blijven behartigen bij het rijk.

Bij het rijk te blijven pleiten voor voldoende rijksfinanciering voor de streekomroepen zodat gemeenten niet worden geconfronteerd met extra financiële lasten.

Als uit de door de Tweede Kamer gevraagde monitor blijkt dat de streekomroepen te weinig geld ontvangen om hun taken uit te voeren dan bij het rijk aandringen op extra financiering dan wel compensatie voor aantoonbare extra gemeentelijke lasten.

Preadvies VNG-bestuur: overnemen

Toelichting bij het preadvies [max half A4]

De VNG kent de zorgen van gemeenten en de toekomstige streekomroepen over mogelijk ontoereikende financiering. De VNG heeft meermaals richting Kamer en minister aangegeven dat lokale media een essentiële rol spelen in onze democratie en dat voldoende financiering daarom nodig is. De minister heeft bij kamerbehandeling van de nieuwe Mediawet dit jaar aangegeven dat de financiering van de lokale omroepen voldoende is om de basistaken uit te voeren en dat er op dit punt geen financiering van gemeenten nodig is.

De VNG heeft hierover op 11 juni een ledenbrief (26/015) verstuurd. Hierin wordt aangegeven dat nu de instandhoudingsplicht bij het rijk komt te liggen gemeenten op dit punt geen taak meer hebben. Als gemeenten besluiten om streekomroepen aanvullend te financieren is dit een eigen vrije keuze en moeten zij dit zelf bekostigen.

De Tweede Kamer heeft in juli van dit jaar een motie aangenomen waarin zij de minister vraagt om te monitoren hoe de bekostiging per streek in het nieuwe stelsel uitwerkt. En om de Kamer te informeren als er financiële achteruitgang dreigt in plaats van versterking van de journalistieke capaciteit.

Het bestuur van de VNG adviseert positief over de motie en zal de uitvoering van de nieuwe Mediawet, en ook de monitor op het gebied van de financiering, blijven volgen. De motie steunt de VNG koers dat lokale media belangrijk zijn en versterkt dienen te worden en dat de financiële verantwoordelijkheid op grond van het nieuwe gefinancierde stelsel bij het Rijk is komen te liggen. Gemeenten moeten daarom niet financieel hoeven bijspringen om aan de eisen van de nieuwe wetgeving te kunnen voldoen. Dat is aan de gemeenten zelf om daar een eigen afweging in te maken aanvullend op de eisen die het stelsel stelt. De Tweede Kamer heeft aangegeven dat zij de financiering van de nieuwe streekomroepen nauwlettend wil volgen en hierover zo nodig in gesprek gaat met de verantwoordelijke minister.

Daarom adviseert het bestuur de motie over te nemen.

Aan: Leden van de VNG
Van: College van burgemeester en wethouders van de gemeente Zuidplas
Onderwerp: Motie voor ALV Vereniging van Nederlandse gemeenten van 29 en 30 september 2026, te Oost Gelre

Motie: Maatschappelijke weerbaarheid begint onderop

Constaterende dat:

- De veranderende geopolitieke en maatschappelijke omstandigheden vragen om versterking van de weerbaarheid en veerkracht van Nederland;
- De VNG in de *Handreiking Weerbaarheid en Veerkracht op lokaal niveau* een brede gemeentelijke opgave beschrijft, waaronder de continuïteit van de eigen organisatie, vitale voorzieningen, het sociaal weefsel en de zelf- en samenredzaamheid van inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties;
- Het Rijk middelen beschikbaar heeft gesteld voor versterking van de lokale en regionale weerbaarheid, oplopend tot structureel € 70 miljoen per jaar vanaf 2027, waarbij deze middelen als startbudget zijn gepositioneerd in afwachting van verdere beleidsvorming en structurele financiering;
- Deze middelen in belangrijke mate via de veiligheidsregio's worden ingezet, terwijl gemeenten maatschappelijke weerbaarheid in toenemende mate als belangrijke lokale opgave zien en voor deze brede gemeentelijke opgave geen afzonderlijke structurele middelen beschikbaar zijn.

Overwegende dat:

- Maatschappelijke weerbaarheid in belangrijke mate lokaal wordt opgebouwd, in buurten, wijken en dorpen en in de samenwerking tussen gemeenten, inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers;
- Het veranderde dreigingsbeeld meer en andere inzet van gemeenten vraagt, onder meer op het gebied van continuïteit van de eigen organisatie, ondersteuning van kwetsbare inwoners, lokale netwerken en de zelf- en samenredzaamheid van de samenleving;
- Deze gemeentelijke opgave breder is dan crisisbeheersing en de taken die via de veiligheidsregio's worden uitgevoerd;
- Deze aanvullende inzet niet structureel uit de bestaande gemeentelijke middelen kan worden bekostigd en een structurele maatschappelijke opgave daarom vraagt om structurele financiële ruimte;
- Financiering van de gemeentelijke opgave niet ten koste mag gaan van de middelen voor veiligheidsregio's en de regionale crisisbeheersing.

Verzoekt het VNG-bestuur:

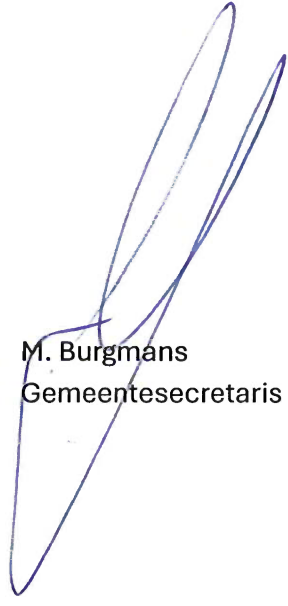
1. Bij het kabinet te bepleiten dat structurele en toereikende middelen voor gemeenten beschikbaar komen voor de brede lokale maatschappelijke weerbaarheidsopgave;
2. In de verdere bestuurlijke afspraken met het kabinet de taken, verantwoordelijkheden en financiering van gemeenten expliciet te positioneren naast die van veiligheidsregio's en daarbij in te zetten op een financieringswijze die gemeenten ruimte biedt om naar lokale omstandigheden en risico's invulling te geven aan deze opgave.

En gaat over tot de orde van de dag.

Gemeente Zuidplas, 10 september 2026
Burgemeester en wethouders,

J.F. Weber
Burgemeester

M. Burgmans
Gemeentesecretaris

Ondersteunende gemeenten:

1. Gemeente Altena
2. Gemeente Kampen
3. Gemeente Valkenburg aan de Geul
4. Gemeente Sittard-Geleen
5. Gemeente Wageningen
6. Gemeente Papendrecht
7. Gemeente Simpelveld
8. Gemeente Alphen-Chaam
9. Gemeente Dongen
10. Gemeente Beekdaelen
11. Gemeente Hardinxveld-Giessendam
12. Gemeente Molenlanden
13. Gemeente Gouda
14. Gemeente Breda
15. Gemeente Etten-Leur
16. Gemeente Drimmelen
17. Gemeente Bodegraven-Reeuwijk
18. Gemeente Scherpenzeel
19. Gemeente Zwartewaterland
20. Gemeente Berkelland
21. Gemeente Landgraaf
22. Gemeente Overbetuwe

23. Gemeente Katwijk
24. Gemeente Groningen
25. Gemeente West Betuwe
26. Gemeente Meerssen
27. Gemeente Oost Gelre
28. Gemeente Waddinxveen
29. Gemeente Ede
30. Gemeente Zundert
31. Gemeente Gorinchem
32. Gemeente Stein
33. Gemeente Oosterhout
34. Gemeente Nijkerk
35. Gemeente Gilze en Rijen
36. Gemeente Baarle-Nassau
37. Gemeente Geertruidenberg
38. Gemeente Renkum
39. Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht
40. Gemeente Culemborg
41. Gemeente Ommen
42. Gemeente Zutphen
43. Gemeente Oisterwijk
44. Gemeente Goirle
45. Gemeente Moerdijk

Samenvatting en preadvies motie Maatschappelijke weerbaarheid begint onderop

Indienende gemeente(n): Zuidplas

Ondersteunende gemeenten: 45

Status motie: definitief

Strekking van de motie: Weerbaarheid is een brede en structurele opgave voor gemeenten is, breder dan crisisbeheersing. Roept de VNG daarom op om:

1. Structurele toereikende middelen bij het kabinet te bepleiten, én
2. Gemeentelijke taken en middelen expliciet naast die van de veiligheidsregio's te positioneren.

Preadvies VNG-bestuur: overnemen

Toelichting bij het preadvies [max half A4]

De motie ondersteunt de bestaande VNG-koers, en bevestigt het beeld dat de meeste gemeenten de weerbaarheidsopgave niet of onvoldoende kunnen invullen zonder aanvullende middelen.

De VNG bepleit daarom bij voortduring aanvullende middelen voor gemeenten bij het rijk, via het overhedenoverleg op de totaalopgave en via de overige reguliere overlegstructuren op deelaspecten. Ook doet de VNG onderzoek naar de financiële gevolgen van het versterken van de maatschappelijke weerbaarheid bij gemeenten. Hiermee brengt de VNG in kaart welke kosten hiermee gemoeid zijn en welke financiële ondersteuning gemeenten hiervoor nodig hebben.

Het vorige kabinet heeft eerder al 70 miljoen structureel beschikbaar gesteld, waarover bestuurlijke afspraken zijn gemaakt over onder andere de pilots noodsteunpunten en versterking crisisstructuren veiligheidsregio's. Het VNG-bestuur neemt in de gesprekken over de structurele financiering van de (lokale) noodsteunpunten vanaf 2028 als uitgangspunt dat er een financieringswijze komt die gemeenten ruimte biedt om hun verantwoordelijkheid lokaal goed in te kunnen vullen.

Het huidige kabinet stelt daarnaast aanvullende middelen beschikbaar die van 20 miljoen in 2027 oplopen tot 70 miljoen in 2031 tot en met 2035, waar eveneens nog nadere afspraken over gemaakt moeten worden. Het is een belangrijke eerste stap voor maatschappelijke weerbaarheid.

De VNG en het Veiligheidsberaad waken ervoor om in concurrentie te komen door het onderscheid te blijven benadrukken tussen de gemeentelijke (brede) verantwoordelijkheden en de (smallere) taken van de veiligheidsregio. Het VNG bestuur beschouwt deze motie als een oproep die lijn vast te houden.

Daarom adviseert het bestuur de motie over te nemen.

Motie Landelijke regie en uniforme ontsluiting van woning- en energiedata voor de energietransitie

De Algemene Ledenvergadering van de VNG, in vergadering bijeen op 30 september,

constaterende dat:

- *gemeenten in heel Nederland werken aan de uitvoering van de energietransitie, waaronder energiebesparing in de gebouwde omgeving, de aanpak van energiearmoede en de ontwikkeling van duurzame warmtesystemen;*
- *voor een effectieve uitvoering en monitoring van deze opgaven **goede en actuele data** over woningen, energieverbruik, energielabels en ingezette instrumenten essentieel is;*
- *deze informatie op dit moment beschikbaar is, maar verspreid over meerdere landelijke bronnen (o.a. CBS, BAG, Kadaster, TNO, RVO, netbeheerders en energieleveranciers) en beschikbaar is op verschillende schaalniveaus die slecht op elkaar aansluiten;*
- *het ontsluiten, koppelen en opschonen van deze data momenteel **handmatig, kostbaar en tijdrovend** is voor individuele gemeenten;*
- *dit leidt tot **verschillen in datakwaliteit, systemen en analysemogelijkheden** tussen gemeenten, terwijl zij grotendeels dezelfde informatiebehoefte hebben;*

overwegende dat:

- *landelijke regie op dataverzameling en -ontsluiting in samenhang tot andere opgaven, zoals woningbouw, kan leiden tot **kostenbesparing, kwaliteitsverbetering en efficiencywinst** voor alle gemeenten;*
- *uniforme en goed toegankelijke data ook kleinere gemeenten in staat stelt om **datagedreven beleid** te voeren;*
- *gerichte sturing en monitoring op de opgave in de energietransitie, in het bijzonder de isolatieopgave en de transitie naar aardgasvrije wijken om **meer detailinformatie** vraagt dan momenteel via reguliere energielabeldata beschikbaar is;*
- *onduidelijkheid over privacy- en AVG-kaders het **effectief gebruik van woningdata** door gemeenten belemmert;*

verzoekt het bestuur van de VNG:

1. *zich richting het Rijk en relevante organisaties in te zetten voor **landelijke regie** op het ontsluiten en beschikbaar stellen van gebouw- en energiedata en andere relevante data over de leefomgeving voor gemeenten;*
2. *te pleiten voor het beschikbaar maken en waar nodig uniformeren van **alle relevante datasets op het hoogst mogelijke detailniveau** voor gemeenten, met inachtneming van privacywetgeving;*
3. *daarbij specifiek aandacht te vragen voor de isolatieopgave en de transitie naar aardgasvrije wijken:*

- *ontsluiting van **energielabel-detaildata**, waaronder isolatiekenmerken (gevel, vloer, dak en glas) en de indicator ‘voldoet aan de standaard voor woningisolatie’;*
 - *de mogelijkheid om datasets **doorzoekbaar en combineerbaar** te maken (meer dan een viewer);*
 - *beschikbaarheid van data op **woning en postcode-6-niveau**, zodat goede woningclusters kunnen worden gevormd;*
4. *met het Rijk te werken aan **heldere en werkbare AVG-kaders** voor het gebruik van woningdata door gemeenten;*

en gaat over tot de orde van de dag.

Hoofdindiener:

Gemeente Zwolle

Mede-indieners

- Gemeente Deventer
- Gemeente Enschede
- Gemeente Laren

Steunbetuigingen

- Gemeente Soest
- Gemeente Zeist
- Gemeente Oudewater
- Gemeente Veenendaal
- Gemeente Blaricum
- Gemeente Hellendoorn
- Gemeente Woudenberg
- Gemeente IJsselstein
- Gemeente Zwartewaterland
- Gemeente Steenwijkerland
- Gemeente Hengelo
- Gemeente De Ronde Venen
- Gemeente Bunnik
- Gemeente Haaksbergen
- Gemeente Gouda
- Gemeente Kampen

Samenvatting en preadvies motie Landelijke regie en uniforme ontsluiting van woning- en energiedata voor de energietransitie

Indienende gemeente(n):

- Zwolle
- Enschede
- Deventer
- Laren

Ondersteunende gemeenten:

- Soest, Zeist, Oudewater, Veenendaal, Blaricum, Hellendoorn, Woudenberg, Losser, Zwartewaterland, Steenwijkerland, Hengelo, De Ronde Venen, Bunnik, Haaksbergen, Gouda, Kampen

Status motie: definitief en ondertekend

Strekking van de motie:

Beschikbare data voor gemeenten t.b.v. energie en de gebouwde omgeving is versnipperd. De kwaliteit voldoet vaak niet aan de kwaliteit die gemeenten nodig hebben om hun taken in de energietransitie efficiënt uit te voeren. De motie vraagt op inzet in de lobby voor beschikbaarheid en toegankelijkheid van de juiste data op het juiste detailniveau.

De motie roept ook op voor een meer landelijke regie voor de beschikbaarheid, kwaliteit en compatibiliteit van data over energie en de gebouwde omgeving en de zorg voor voldoende detailniveau voor lokale regie. Daarnaast vragen de indieners om landelijke duiding van de kaders van de AVG waarbinnen deze data gebruikt mag worden, waar het privacygevoelige data betreft om eigen lokale interpretatie en onderlinge verschillen te voorkomen.

Preadvies VNG-bestuur: overnemen

Toelichting bij het preadvies

De motie ondersteunt de bestaande VNG-koers.

De VNG heeft lopende inzet waar de gevraagde acties op aansluiten:

- 1) VNG zet in het beschikbaar stellen van de juiste data op energie en de fysieke leefomgeving, van voldoende kwaliteit en het ontwikkelen van generieke kaders, afspraken en standaarden in het kader van het Federatief Datastelsel (FDS) met alle interbestuurlijke partners., t.b.v. de interoperabiliteit, beschikbaarheid en kwaliteit van data.
- 2) VNG is in gesprek met de interbestuurlijke partners over de afstemming tussen de relevante databron-houders en de beschikbaarheid en kwaliteit van data, waaronder met het ministerie van EZK en ministerie van BZK, interbestuurlijke programma's en IPO. Landelijke regie en coördinatie zijn onderwerp van deze gesprekken.
- 3) VNG werkt aan verbetering van de eigen dienstverlening aan gemeenten m.b.t. energiedata en data in de fysieke leefomgeving, zoals DEGO en [waarstaatjegemeente.nl](https://www.waarstaatjegemeente.nl) en kan de verzoeken uit de motie hierin meenemen.

De gevraagde acties zijn haalbaar, want ze sluiten aan bij de bredere inzet van VNG. De gevraagde inzet wordt ook breed gesteund door de interbestuurlijke partners. Daarom adviseert het bestuur de motie over te nemen.